

Taxa postală
plătite în numerar
No. 224716-829.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár.

da Baron L. Pop
Telefon: 9-77. El-
vontia 110, negy-
600, egészére 1
havonta 1, negy-
egészére 10 do.
értékű valuta. Hír-
szerint. Az „UJ KE”
bánsági zsidóság
Cikkeink itanyomasat
rás megjelölésével eng

KEMÉLET

Budapest
Disztor 2 1/2 e 8

Bermentelen leveleket nem fogadunk el. Kéziratok megőrzésére és visszaküldésére nem vállalkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámber Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31

Ára 5 lej

Péntek, 1932. május 6.

5892. ÉV NISZAN 30. XV. ÉVF. 102. SZAM

ej helyett korona

Nagy a szakálla Jorgának, de még nagyobb az ő szíve jósága. Amit például a tanítókkal csinál, ha szorítottan a nemes nagylelkűség non ultraja.

A közoktatásügyek legfőbb ura, megemlékezett Jorga azokról a tanítókról, akik a falusi sötétség megvilágításával különös érdemeket szereztek maguknak. Az ő felterjesztésére közelebb-hetvenegy tanítót ki fognak tüntetni a román koronarenddel.

Milyen szép, milyen nemes gesztus! De mennyivel szebb volna, ha ugyanakkor nem gondolna az ember arra, hogy ezek a korona-rendes tanítók hol hol hét hónap óta nem kaptak fizetést. A telen nem is tanítottak, mert nem volt mivel füteni az iskolákat. Mezőkben lábuk kilátszik az elnyűtt cipőből. Egyik-másik már be sem merészkedik falujába a hitelezők miatt.

Az ilyen emberekre korona-renddel tisztítani már nem is nemes lélekre, hanem inkább cinizmusra vall.

Ha Jorga csakugyan szívén viseli a tanítók ügyét, adja ki nekik a fizetésüket. Nem koronában, hanem lebben. Mert korona-rend helyett fizetési renddel is megérnek Jorga tanítói.

Sőt talán ez volna számukra a legnagyobb kitüntetés.

A kiképzett kémszolgálat

A kémszolgálatnak mindig köze volt a magas etikai célkitűzésekhez, mert a kémszolgálat szorosan függ össze az imperialiszták célokkal.

Ha pedig komikumba fullad a kémszolgálat, akkor nem lesz egyéb, mint az erkölcsi tébolyok egy súlyos és szomorú gondolatokat ébresztő kínvése, melyet egy erélyes metszővágással kellene kirtani annak a közületnek testéből, melyben megtermett.

A nevétség, erkölcstelen, elitélendő és ostoba kémszolgálatok közé tartozik a romániai sajtómínisztériumban felállított kémiroda, mely a sajtó magas s Pangal alminiszter által fel sem foghatóan megszesztos eszméjét szennyezi be olyan kémszolgálatokkal, amely nem is egyéb, mint a klasszikus kémszolgálatok karrikeratúrája.

Ez a kémszolgálat például egyik emberének 3000 lejt fizetett, hogy megtudja ki írta az Universul egyik vezércikkét.

Isteni teljesítmény ez háromezer lejtért!

A cikk szerzőjét ugyanis az első rendű beidézésre azonnal meg kell neveznie a felelős szerkesztőnek...

Ilyen egyszerű és ennyire nem kell érte az adófizető pénzből 3000 lejt kifizetni.

Ellenzéki képviselőkhöz ügyes-bajos dolgaikat firtatja a kémiroda. Szenzációs leleplezéseket tesz, például megállapítja, hogy X. ellenzéki vezérnek ki a hölgyismérőse.

Magas feladat, szép feladat... Csak kár, hogy ez az egész nyilvánosságára került.

A kémszolgálat ugyanis addig kémszolgálat, míg nem tudnak róla.

Az olyan kémszolgálat, amit ki lehet kémlelni, nemcsak emberi szempontról rossz, de hivatásos szempontból is az.

Pangal alminiszter nyilván rossz újrágító volt. Azért lett kém.

Most meg kiderült róla, hogy nemcsak újságot írni nem tud, hanem kémszolgálatot vezetni sem tud.

Hát vajon mit tud?

Ezt természetesen a magasabb emberi céloktól függetlenül kérdezzük...

egy román

május 4. Az újszállító gőzös. Severin között élében homokzá-
lak között pánik-
onban valameny-
nteni a Vasile
hogy emberélet-

és Lepitadé E.

Str. Barona
Telefon 9-...

onyom,
ADY

Young Ismét az élre állt

Owen Young, amerikai közgazdász nemcsak arról nevezetes, hogy az ő nevéhez fűződik a Young-terv megalakítása, mely annak idején először tette lehetővé Németország jóvátételéi terheinek könnyítését.

— hanem arról is, hogy kapitalista létére szinte kíméletlen bírálatban részesítette a kapitalizmust.

Ma délre új osztrák kormány megalakulását várják Bécsben

Az új választások kiírása valószínűleg elmarad. Jobbra toldik el az új kormány

Bécs, május 5. Az osztrák minisztertanács tegnapi ülésében még nem döntöttek a kormány átszervezése felől. Politikai körökben valószínűnek tartják, hogy a Heimatblock egy tagját be fogják venni a kormányba és Heindl kereskedelmi miniszter helyére Rintelen stájerországi tartományfőnök kerül. A kormány ezzel jobbra toldik el. Lehetségesnek tartják, hogy így az új választások kiírása egyelőre elmarad, mert a kormányférfiak

többsége is azon az állásponton van, hogy az új választások jelen pillanatban elkerülendők. Ujabb jelentés szerint a nemzeti tanács alkotmányjogi bizottsága pénteken délután fogja folytatni a törvényhozás felosztására vonatkozólag előterjesztett indítványokat.

Politikai körökben esetleg már péntek délre új kormányt várnak a keresztény szocialisták, a gazdaszövetség és a Heimatblock delegáltjainak részvételével.

A francia pótválasztásokra egységes frontba tömörültek a radikálisok, szociáldemokraták és köztársasági szocialisták

A szociáldemokraták a radikálisok és némely kerületben a kommunisták javára visszaléptették jelöltjeiket

Párizs, május 5. A szociáldemokraták a radikálisok szociálisták s némely kerületekben a kommunisták javára visszaléptették jelöltjeiket. Ugyanez megtörtént a radikálisok részéről is olyan kerületekben, ahol a szociáldemokratáknak vannak biztos győzelmi kilátásai. Egyébként a pótválasztásokon az egységes baloldali frontban a radikálisok, a szociáldemokraták és a köztársasági szocialisták vesznek részt. A pártok azon jelöltjei, akik gyengébben állanak, mint a baloldali frontban résztvevő másik két párt valamelyikének jelöltje, vissza fognak lépni.

A lapok hangoztatják, hogy az egységes front még nem jelenti a baloldali kormányalakítási kartell létrejöttét, mert a radikálisok továbbra is fenntartják azt a követelésüket, hogy széleskörű koncentrációs alapon alakuljon meg az új kormány.

A párizsi tözsde és a pénzpiac nyugtalan annak lehetősége miatt, hogy a kor-

mányzásban feléled a radikális és szociáldemokrata kartell s ezzel a szociáldemokrácia erős befolyást nyer.

Herriot ezzel kapcsolatban sajtónyilatkozatban biztosítja a közvéleményt arról, hogy a választások után következő kormányának legfőbb kötelessége a költségvetés egyensúlyának visszaállítására lesz s ezért a tőkének a szociáldemokrata-megerősödés ellenére sincs oka a nyugtalan-ságra.

— Chirculescu volt miniszter lesz a szeszmonopólium elnöke. Bukarestből jelentik: A szeszmonopólium igazgatótanácsa elnökévé hirszerint Chirculescu volt liberális minisztert nevezik ki, míg a tanács tagjai Al, Zaharie bukaresti és Cristea Otlin jasiu egyetemi tanárok lesznek.

Olyan ember tehát, aki tisztán lát és a kapitalizmus érdekében akarja annak megmerevedett dogmáit és előítéleteit lerombolni.

Szerencsére tekintélyes ember, akinek a szava talán nem fog a pusztába halni.

Erre vall legalább is az a szinte forradalmi izü, hangos követelés, mely az amerikai sajtóban és közvéleményben kezd átitó erejűvé válni s mely az inflációban látja az egyedüli kivezető utat a világválság fojtogató karjaiból.

A kétezermillió dolláros bankjegykibocsátásra vonatkozó törvényjavaslat a napokban már a szenátus elé is kerül. Egyidejűleg hangok hallatszanak, melyek az aranystandarddal való szakítást is követelik.

A defláció és az Arany szentsége tehát Amerikában is kezdi elhullatni glóriájának hamis csillogásait. A bussines népe és gögös milliárdos urai — minden bizonytalanság ellenére — a hatalmas gazdasági veszteségek hatása alatt — kezdik belátni, hogy a Pénz lehet áldásos eszköz az emberek érdekeinek szolgálatában, de mindaddig, míg csak pusztá cél marad — kizárólag embertelenségeket produkálhat.

Young sokkal realisabban látja a kivezető utakat a válságból, mint angol kollégái. Ő az inflációtól a közmunkák megindulását, a községek és a városok hitelszükségeinek kielégítését várja. Az árszínvonal emelkedését tehát nem kormányrendeletekkel akarja biztosítani, hanem a vásárlóképeség fokozásával, aminek viszont a pénzbőség lehet csak igazi támasza.

VILÁG TÖKRE Gátat a deflácionak

Berlinben most ülésezik a Gazdasági Világkonferencia, amelyen a világ legjelentékenyebb gyakorlati és elméleti közgazdászai szerepelnek. A világgazdaság sok vonatkozásai, kapcsolatai találnak megvitatásra ezen az értekezleten, amely hivatva lesz nemcsak megvilágítani a gazdasági kérdések komplexumát, hanem irányt fog mutatni a gazdasági káosz kibontakozása felé.

A konferenciának egyik kimagasló előadása volt az, amelyet Hans Fürstenberg, a berlini Handelsgesellschaft elnöke tartott a valuták kríziséről.

A világ gazdasági fejlődésének egyik leglényegesebb akadályai a politikai adósság. Ilyesmit a világ azelőtt nem ismert. A politikai adósságok két kategóriáját kell megkülönböztetni:

1. Németországnak és az ugynevezett központi hatalmaknak jóvátételi adósságai az antántnak.
2. Az európai antántnak adósságai Anglia és Egyesült Államoknak azokért a kölcsönökért, amiket fölvettek a háboruban és a háborút követő években.

Ezen adósságok rendezése olyan gazdasági és pénzügyi problémákat vetett föl, amely a népek egymásközötti viszonyában különböző zavarokat idézett elő. A megoldás első útja a valuták internacionalizálása lenne. Mindezekelőtt le kell szögezni, hogy az arany mint nemzetközi valuta-alap még mindig nem veszítette el jelentőségét, mint ahogy azt mostanában általánosságban hirdetik. Az arany csak mint a nemzetközi hitelek kiegyensúlyozási értéke mondott csődött. Ha eljutunk odáig, hogy az arany az egyetlen vámtmentesen küldhető áru lesz és a gazdasági javak nagyrésze vámok, adók és fuvarpolitika, törvényhozás és közigazgatás, vagy bojkottok révén kimarad a szabad nemzetközi csereforgalomból, akkor az aranyat olyan föladatok megoldására tartjuk alkalmasnak, amilyenre nem képes és milyent nem is lehet erről a nemesfémről föltételezni.

De bárhogy is gondolkozunk az aranyproblémáról, egyre tisztábban kristályozódik ki a fölfogás, hogy a nemzetközi pénzgazdaság egyes géppontjain fölhalmozott deviza-tartalékok az arany-rendszert gyöngítették pedig olyan mértékben, hogy ez alól aligha fog egyhamar felocsudni: A tíz év óta folytatott politika főleg abból állott, hogy a valutáiban első helyen álló országok nemcsak hazai bankjegyeik számára szereztek aranyfedezetet, hanem egy bizonyos második tartalék számára is arra az esetre, ha az aranyra szóló külföldi követeléseket realizálni kell. A múlt év nyarán vezető valuták az aranystandardról való letérésre kényszerültek. Mások viszont nehezen tartották a régi paritáson és egyre veszedelemben forognak.

Az arany rendkívüli hullámzását a nemzetközi hitel-bonyodalmak idézték elő. Ennek a hullámzásnak a pénz termelészetes hivatásához semmi köze. Az arany vándorlásának 1924-től 1930-ig az volt a hivatása, hogy a tökélfőléggel rendelkező országok tőkét szállítsanak az újjáépülő országok számára.

Anglia az egyetlen ország, amelynek elegendő valutarezervái vannak arra, hogy a többi országokkal ellentétben egyedül rendezze és irányítsa gazdasági életét. Anglia gazdasági élete mutatja a legplasztikusabban, hogy minden gazdasági betegség kitermeli a maga gyógyyszerét, föltéve, ha a kór még nem haladott előre.

A világ gazdasági életében fokozot-

tan gyökereződik meg a hit, hogy a defláció az egész kapitalista rendszert aláásná és világhatalmasztrófához vezet. Az ilyen politika általános eladósodáshoz visz és a konjunktúra reményeit is elmosza, minthogy a vállalatok sem tudják, hogy mikor és meddig számíthatnak az árak esésével.

A deflációt csakis egy becsületes és céltudatos hitelexpanziós politika tudná megelőzni és ha már jelen van, csakis ez a politika képes megszüntetni. A krízis elhárítását és megoldását célzó pénzügyi javaslatok mind ezen alapulnak. Akik azt mondják, hogy látszatkonjunkturát idézhet csak elő a hitel expanziója, ezt az állításukat nem tudják megfélemlően alátámasztani. Elvégre a normális konjunktúra is, végeredményében látszatkonjunkturának bizonyult, de amíg létezik, addig kétségtelenül igenis reális tényezőnek számít. Ezt az expanziót azonban nemzetközi alapon, vagyis az összes valutaerős államok jegybankjainak együttműködésével lehet megoldani. Fájdalom, az eddig ebben az irányban tapasztaltak nem nagyon biztatók. Az egész világgazdaságot befolyásoló hitelexpanzió csakis az Egyesült Államokból és az angoloktól indulhat ki. Ebben az esetben első sorban Amerika kénytelen lenne aranykészletét csökkenteni. Az elsősorban Franciaországban irányuló aranyviszonyt a francia köztársaságot arra kényszeríti, hogy az aranyat kölcsönök formájában adja vissza azért, hogy ne legyen a világ egyetlen nagy aranytulajdonosa és nehogy ezzel az arany pénzügyét csökkentse.

— Százötvenmillió fontos állami kölcsönkibocsátás lesz Angliában. Londonból jelentik: 150 millió fontos állami kölcsönkibocsátás lesz valuta-kiegyenlítő alap létesítése céljából. A jelenlegi világgazdasági helyzetben nincs kilátás az aranystandardhoz való időelőtti visszatérésre.

Pitigrilli: A 18 karátos szűz,

a világirodalom szenzációs ujdonsága, 264 oldal, fűzve 96, kötve 135.— lei. Dreiser „Amerikai tragédia“ új propaganda kiadás 3 kötet 1120 oldal 234 lei. „Most már értem a rádiót“ 245 képpel 78 lei Lepageán Kolozsvár. Vidékre utánvétel. Kérjen prospektust az új könyvszenzációkról Lepageától.

Könyvosztályunkat átszervezzük

Ezért a raktáron levő könyveket olcsón kiárusítjuk:

Német nyelvű könyvek:

Nathan Asch: Der 22. August (Gyönyörű vászonkötésben)	150 lej
Ludwig Lewiscohn: Gegen den Strom (vászonkötésben)	180 „
Max Nordau: Erinnerung	180 „
Mendele Moicher Sfurim: Schloimale	180 „
Leopold Hichler: Moses Mautner und Sein Sohn	90 „
Perez: Adam und Eva novellék	80 „
Jakob Klatzkin: Krisis und Entschcheidung kötet	60 „
Heinrich Margulies: Kritik des Zionismus I. II. kötet	40 „
Kreppel: Judentum und Judentum von heute	300 „
Roth: Hiob (gyönyörű vászonkötésben)	180 „
Buber: Die Jüdische Bewegung I. II. kötet	150 „
Josef Kastein: Sabbatai Zewi	150 „
Otto Abeles: Die Genesung (Gedichte) kötet	30 „
Sippurim Prager Sammlung: Jüdischer Legenden kötet	120 „
Gottlieb: Rabinische Legenden diszkötés	100 „
Edmond Fleg: Mosesdiszkötés	140 „
Mendele Moicher Sfurim: Die Mähre finom kötés	100 „
Fromer: Der Organismus des Judentums	50 „
Sammlung preisgekrönter Märchen und Sagen, kötet, 18 képpel	120 „
Weltsch: Zionistische Politik	40 „
Dr. Simon Ahron: Eines Juden Roman in Rumänien	15 „
Szállítjuk utánvétel, vagy az összeg és portaköltség előzetes bekládása mellett (postabélyegben is.)	

SELECT MOZGÓ

Halló!
Halló!

A szezon legszebb meglepetése

Blücher orosz tábornok szerint a vörös hadsereg elég erős arra, hogy minden ellenséges támadást visszaverjen

London, május 5. Blücher orosz tábornok, a távolkeleti vörös hadsereg főparancsnoka Chabarowszkban szemlén beszédet intézett a katonákhoz, melyben hangoztatta, hogy a szovjet hadsereg elég erős lesz arra, hogy ellenséges csapatok orosz földre lépését megakadályozza. A tábornok szerint a szovjet ellen távolkeleten fellángolt a gyűlölet s ezért a vörös hadseregnek készen kell állania a gyűlölködő ellenséggel szembeni harcra.

Schol a világon annyit nem dolgoznak, mint Palesztinában

Brodetzky tanár beszámolója az ujjáépítés legújabb fázisáról

London, április 30. Dr. S. Brodetzky tanár a londoni sajtó képviselői előtt nyilatkozott palesztinai benyomásairól és a következőket mondotta: — Palesztina most egy erős expanzív fejlődés fázisában van, ami rásütötte bélyegét az ország minden jelenségére. Az új kolóniákban, a kvucákban és más típusokban a fejlődés nagyon is szembeötlő. Egyes kolóniák már teljesen önállóan dolgoznak és lemondhatnak minden külső támogatásról. Mások viszont utban vannak a cél felé. Általában konszolidálva vannak és a szolidaritás benyomását keltik.

— Legerősebb benyomást tett reám a mód, ahogy Palesztinában dolgoznak. Schol a világon annyit nem dolgoznak, mint Palesztinában és seholy nem folyik a munka annyi szeretettel és bizakodással, mint itt. Jeruzsálemben a fejlődés nem megy ebben a tempóban és pedig főleg azért, mert Jeruzsálem közügyeit, annak ellenére, hogy a város lakóinak többsége zsidó, nemzsidó városi közgazdasági intézi.

— Politikai tekintetben a jisiv győzelem elégedetlenség mutatkozik. Senki sem kételkedik azonban a legcsekélyebb mértékben is abban, hogy a lefektetett fundamentumok szilárdak és hogy az ujjáépítés nem fog megakadni. Ha ké-

telyek merülnek föl, akkor ezek csak a galut zsidóságának magatartására vonatkozhatnak. Palesztina zsidósága az utóbbi két-három évben a gyöngye külső támogatás miatt egyre nagyobb terhet vállalt vállaira. Ebben a tekintetben a Palesztina-zsidóság csodákat művelt. Olyan erőket fejlesztett a jisiv, hogy azt a külföldi zsidóság nem is tudja méltányolni.

— Elérkezett annak az ideje, hogy a Palesztinán kívüli zsidók fölismerjék az országnak szinte határtalan lehetőségeit úgy a zsidó egyén, mint a zsidó közösség szempontjából. Ugy a magántökre valamint a népi segélyforrásokra — Keren Hajjeszod és Keren Kajemet — szükség van, hogy a fennálló alkalmak kihasználtságának.

— Ma az a helyzet, hogy a palesztinai politika megváltozására nincsen kilátás és nagy megerőltetésünkbe fog kerülni, amíg majd a változás jelei mutatkoznak. Annyit azonban kijelenthetek, a kormányzóval történt beszélgetésem után, hogy a javulásra megvan minden kilátás. Meg vagyok győződve arról is, hogy a változások előidézése főképp attól függ, hogy mi magunk milyen mértékben fejtünk ki aktivitást Erec Jiszrael fölvirágzása körül.

Egyre komolyabb bizonyítékok merülnek fel Margineanu pályáor ellen, akinek gondatlansága idézte elő az autókatasztrófát

Sorescu ismételten azt vallja, hogy nem volt elzárva a sorompó

Cluj-Kolozsvár, május 5. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Amint tegnapi számunkban megírtuk, a kolozsvári borzalmas autókatasztrófa bekövetkezéséért Margineanu Ioan pályáort teszik felelőssé. A pályáor a rendőrségen és az ügyészségen ellentmondó vallomásokot tesz. Első alkalommal azt mondta, hogy Sorescu kapitányné szállt le az autóból és távolította el a vasrudat. Később ezt a vallomását megvál-

toztatta, s azt állította, hogy egy magas férfi szállt le a kocsiból, mellbevágta, hogy leesett a földre és ezután vette ki a vasrudat. Közben azt a fantasztikus vallomást tette, hogy az autó utasai revolverlövésekkel ijesztettek rá és úgy kényszerítették, hogy az autót utjára engedje.

Az ellentmondó vallomásokkal szemben áll Sorescu kapitányné vallomása. Sorescuné, aki orrcsonttörést szenvedett,

azonkívül testén 7-8 sértés van, csütörtökön délelőtt részletes leírást tett Pastia vizsgálóbíró és Sorescu vezetőügyész jelenlétében. Sorescuné elmondta az autótörténetet. Vasárnap délután érkezett ki a társaság Zsibora, ahol Sorescu nyugalmazott kapitány vadászterületén szórakoztak. A férfiak vadászattal töltötték a hétfele napot is. Kedden délután indult el Zsiboról.

Kerülő uton jött a társaság

— En is Kolozsvárra jöttem, megbevásárolni valóim voltak a városban. Utközben találkoztunk Ungárral, akinek kérésére felvettünk. Az ut megleszen nehéz volt, több defektus ért. Barórnagy azt ajánlotta, hogy ne jöjünk a rendes uton, mert a nádas hídja nem volt rongálódott. Irányt változtattunk, úgy haladtunk Kolozsvár felé. Közben el is tévedtünk egyszer és ezért értünk elkésve Kolozsvárra.

Nem volt sorompó

A szerencsétlenség pillanatáról a vetkezőket mondotta Sorescuné:

— Az autón elől Széplaky soffőr mellett voltam én. A kocsiban fogtak helyett Ungár, Demian és Barórnagy. Egészen sötét volt és az autó lámpa világította be csak előttünk az utat. A kocsit felgördült az emelkedésre. Egyszer csak hatalmas vörös fényt láttam aztán nagyot zuhantam... Amikor magamhoz tértem, az autó roncsai között igyekeztem kiszabadulni. Nem láttam semmit, nagyon fájt minden tagom. Nagy nehezen feltápáskodtam a földről és a töltésre kapaszkodtam. Bemegytem az órházba.

Ettől a perctől nem emlékszik a történetekre Sorescuné. Nem emlékszik pontosan, hogy amikor az órházba belépett jelen volt ott Margineanu is, de azt tudja, hogy egy vasutas külsejű ember annan telefonált rémülten az állomásra. Sorescuné csak a klinikán tud meg, hogy utitársaival mi történt.

A CFR felelőssége

A vizsgálóbíró kérdésére ismételt hangsúlyozta, hogy a sorompónál semmi nem gátolta meg az utjukat. Így asszony vallomása súlyosan terhelő pályáorra, aki eddig már háromféle vallomást tett a rendőrségen. Ugyanakkor azonban bizonyítani tudja, hogy az állomásfőnökségtől többiben kért a hiányzó sorompórudnak helyreállítását. Kétségtelen, hogy Margineanu mellett a CFR elsősorban felelős a tragédiáért, mert ezen az elég forgalmas ponton nem védi az országuton közlekedőket sorompó.

Szabaddalra helyezték mozdonyvezetőt és a fűtő

Margineanu a vallomás alapján a vábbra is letartóztatásban marad. Az ügyészség egyébként csütörtökön elrendelte Dalosiu Ioan mozdonyvezetőt Olariu Ioan fűtő szabadlábrahelyezésére. Mindkettőjük előadásából kiderült, hogy nem felelősek a szerencsétlenség bekövetkezéséért. Olariu Ioan vallomása elmondja, hogy a vonat, mielőtt pár perces késéssel indult Kolozsvárra, teljes sebességgel haladt a pályán. A közlegő autót nem látták és csak akkor vették észre, mikor már az autó a vonat utját keresztezte. Elkör Olariu figyelmeztette a veszedelemre Dalosiu aki fékezett, de már későn. Amikor a vonat megállt, Demian igazgató megállt és hangosan kiáltott. Mire a vonat személyzet kiszállt az igazgató meg halt.

Hogyan menekült meg Sorescuné

A vizsgálat azt is megállapította, hogy szabadulhatott meg élve Sorescuné a katasztrófából. Amikor a szerencsétlenség bekövetkezett, az autó fűtő már tuljutott a sínpáron. A mozdony elkapta az autó hátsó részét és a kocsit motorja, az első ülésekkel együtt leszárt az autó testéről. Az összeütközés lendülete kidobta az ülésről Sorescuné. A soffőrt a kilendülésben a volan akadályozta meg, mely azonnal megölte a szerencsétlen fiut.

Az áldozatokat pénteken délután metetik a klinika halottas házából.

HITLER
a propag

A polgár
Hitler ro

A landsbergi várba
ler a puccsért büntet
re csak az ötödését
írásával tölti az időt.
ler harmincöt éves s e
nos abban, ahogy egy
mas élet hiányában h
dalt összeír. Ellenére
duzzasztott stílusnak,
unalmas. S mert édes
életéből feljegyezhet
ban nincs mit beszár
egész emlékirat belső
korlátozódik. Így azu
mindenről, ami valaha
minden szintézis és
kül. Irni különben se
Hitler leir, az mindig

Miért

Erdemes ezekkel az
ról ismeretségbe kerü

A propaganda
nem a leirt, hanem
fontos. Politikai hatá
nokból indulhat ki. A
nap nem minden szá
mán hatásos. „Reggel
az emberek inkább t
idegen akarat rájuk
sérlete ellen. Este so
dolnak be az erősebb
előtt...“ S tényleg: e
den nemzeti szociális
száiban; az esti órák
berek fáradtak és m
birtokában szellemi-
„A propaganda helye
hatásossága méri le“
ezért nem szabad ol
élni, amely az eller
bármilyen kevés igazság

Csak pi

A pártpropaganda
lyes direktívái szeri
dalmi propagandakö
áll. A propaganda
egész birodalomban
rint a központból t
dauj, hogy minden
papirra szabad nyon
tradíciója még a pá
megy vissza. „Ponto
lás után a piros sz
kátjaink számára, h
liakat ingereljük,
vagy gyüleinkre o
azért is, hogy szétu
hogy ezekkel az ele
szekítettésbe kerül
van állapítva a p
minden egyes alk
a központ által fog
Eles különbségek a
közt a plakátok k
azok közt, amiket
ragasztatnak ki...
Hackenkreuz nem
kásnegyed plakát
Nagy szerepet ját
ban a házi- s az ú
lyek agitatorikusar
natkozó körletek lo

Saját

ra a n

Jellemző s a k
gandával függ ös
zeti szociálista m
pen minden komol
nőtt nagyra. A hi
ma a többi német
tőjához képest vis
csöny. Hitler pro
ezen a téren is h
az utóbbi évek h
bizonyította be, h
felfogásának alak
nincs döntő befol
nevezett demokra

HITLER UTJA a propaganda-művészet labirintusában

Esté jobban lehet belondítani a tömegeket, mint nappal. Pirosszínű plakátokkal ingerli Hitler a baloldalt. Apró vidéki lapok növeiték nagyra Hitler pártját

A polgárháboru „művészetére“ neveli Hitler rohamcsapatait

A landsbergi várbörtönben, ahol Hitler a puccsért büntetésének mindenestül csak az ötöd részét üli, emlékei megírásával tölti az időt. Landsbergben Hitler harmincöt éves s ezért van valami kiler abban, ahogy egy valójában mozgalmos élet hiányában hétszáznyolcvan olmas élet hiányában retorikusan felkuzasztott stílusnak, a könyv fáradt és elcsúszott feljegyezhet s a puccsról valója nem ninc mit beszámolnia, ezért az emlékirat belső élete ábrázolására egész emlékirat össze-vissza mindenről, ami valaha átment az agyán, minden szintézis és belső felépítés nélkül. Iri különben sem tud Hitler. Amit Hitler leír, az mindig valamiképpen da-

gályos és konturnélküli. Határozottan és élesen nem tud gondolkozni. Könyvének azonban mégis vannak nagyon fontos oldalai. Ezek az oldalak a politikai propaganda kérdésével foglalkoznak. Ezen a téren van a legigazabban otthon. Itt tényleg a tapasztalataiból merít s a legbensőbb titkairól rántja le a leplet. Ebben a kérdésben tényleg szakember. Hitler Landsbergben, mialatt kint, a börtönön túl teljességgel szétzúlik a pártja, egy amerikai áruház propaganda főnökét megszegyenítő talentummal állapítja meg azokat az elveket, amiknek a segítségével a börtön után újból magamellé szedi a német kispolgári tömegek millióit.

vezetek szokásos típusától. A világ polgári pártjai egyike sem rendelkezik állandó tömegszervezettel. Csak egy szervezeti törzsük van és sajtójuk. Ha jönnek a választások, akkor ezt az apparátust mozgásba hozzák és ezekkel befolyásolják a tömegeket. A parlamenti választásokon kívül nem rendelkeznek szervezettel. A polgári pártok azt mondják, hogy számukra a választók szabad véleménynyilvánítása a fontos. A nemzeti szocialisták viszont leplezetlenül kikényszerítik törekednek a választók állásfoglalására. Közben természetesen nem mondják le a mai állam hatalmi szervezeteiről. S mert diktatúrára törekednek s mert fő törekvésük a marxista tömegek letörése épp ezért a szervezük nem is demokratikus, hanem katonai. A párt tulajdonképeni magvát a rohamcsapatok szervezik, amelyek a legteljesebb oktatásban részesülnek a polgárháboru „művészetét“ illetően, annál is inkább, mert ha egy forradalom keresztülvitelére nem is alkalmasak, a kispol-

gár Hitler-hívó szereti a kardcsörgetést s így maga a szervezet felépítése még külön propagandahatásokat szügerál. A párt különben szervezetileg az olasz fasiszta párt mintájára centralisztikusan diktatórikus. A párt egész ügyvitele a vezetőre, Hitlerre van beállítva. A párt minden funkcionáriusát ő nevezi ki, a választmányt ő egészíti ki, szervezeti és pénzügyi kérdésekről ő dönt. A párt minden egyes funkcionáriusa néki felelős. A párt funkcionáriusai nem a párttagok szervei, hanem Hitleré. A párt funkcionáriusok nem a párttagok bizalmi emberei, hanem Hitleré. Az egész párt egyetlen egy embert szolgál. Ezért az a vezérlegenda és bizantinizmus, ami a leghihetlenebb mértékben ki van fejlődve Hitler körül s ezért a pártnak az a szigorú, kaszányaszerűen centralisztikus és diktatórikus szervezete, amely a német kispolgár náció millióival azt csinál, amit akar. Persze egy ilyen szervezetnek a megteremtéséhez is idő, sőt megfelelő időpont kellett. A nemzeti szocialista párt mai szervezete behálozza egész Németországot. Ma már a mozgalom szervezésével — a német óriás munkanélküliség napjaiban — sokezeren, nagyon rendes fizetéssel foglalkoznak. A nemzeti szocialista párt keretén belül kialakult, mint tömegjelenség, a hivatásos politikus egy új típusa, akinek a politika nem azért hivatása, mert a parlamentben ül, hanem azért, mert a parlamentbe kerülők számára élő voksokat szerez, iskoláz, fegyvelme és kézbentart. Ebben a szervezetben — nagyon jellemző — a köépkeori feduális világ kötöttségei tértek vissza. A funkcionáriusok hűsége a vezérhez pontosan annak a hűségnek felel meg, amivel a rablólovagok tartoztak vezetőiknek.

Gaál Gábor

(Holnap folytatjuk.)

Miért tartják este a gyűléseket a nemzeti szocialisták

Erdemes ezekkel az elvekkel közelebbről ismeretségre kerülni. A propagandában — fejti ki Hitler — nem a leír, hanem a kimondott szó a fontos. Politikai hatás igazán csak szóból indulhat ki. A szónok viszont a nap nem minden szakában lehet egyformán hatásos. „Reggel és a nap folyamán az emberek inkább tiltakozni tudnak az idegen akarat rájukoktrojlásának kísérlete ellen. Este sokkal könnyebben hódolnak be az erősebb akarat szándékai előtt.“ S tényleg: este is történik minden nemzeti szocialista gyűlés Németországban; az esti órákban, amikor az emberek fáradtak és már nincsenek teljes erővel szembe — és akaraterőiknek. A propaganda helyességét kizárólag a hatásossága mérj le — mondja Hitler s ezért nem szabad olyan argumentációval élni, amely az ellenfél álláspontjának bármilyen kevés igazságot is, de engedélyez.

A propagandának semmi köze az igazsághoz. A szónoki beszéd erőszakos kitételekkel legyen teli, fanatizáljon s ne a hallgatók lélektanára, hanem a hisztériára építsen. A népgyűléseken fel kell használni minden eszközt ennek a hisztériának a felébresztésére. A zenekarok indulói s harci dalok, amik Hitler gyűléseit bevezetik, mind egy-egy hűvös ésszel adagolt injekciói a tömegpuhításnak. „Épp abban áll a propaganda művésze- te“, — írja Hitler — „hogy a nagy tömegek érzelmi képzetvilágát szem előtt tartva lélektanilag helyes formában megtalálja az utat a tömegek szívéhez és érdeklődéséhez.“ Hitler mindig a kispolgár — primitív — öntudatalatti világának képzetivel játszik. S pártja kitépítését ezek szerint az elvek szerint hajtotta is végre a fogságból való kiszabadulása után.

Csak pirosszínű papírra nyomtatják plakátaikat Hitlerék

A pártpropaganda, ami Hitler személyes direktívái szerint dolgozik, a birodalmi propagandaközpont vezetése alatt áll. A propaganda minden részlete az egész birodalomban egységes sémák szerint a központból történik. Előírás például, hogy minden plakátot csak piros papírra szabad nyomtatni. A piros szín e tradíciója még a párt legrégebbi napjaira megy vissza. „Pontos és alapos megfontolás után a piros színt választottuk plakátjaink számára, hogy ezáltal a baloldaliakat ingereljük, tiltakozásra bírjuk, vagy gyűléseinkre csalogassuk ha csak azért is, hogy szétugrasszuk őket, illetve hogy ezekkel az elemekkel valamiképp észszekítettébe kerüljünk.“ Pontosan meg van állapítva a plakátok nagysága s minden egyes alkalommal — ugyancsak a központ által fogalmazott — szövege. Elés különbségek állapíthatók meg az ak között a plakátok közt, amiket polgári s azok közt, amiket munkásnegyedekben ragasztatnak ki. A párt szíboluma a Hackenkreuz nem szabad, hogy a munkásnegyed plakátjain előforduljon. Nagy szerepet játszanak propagandájukban a házi- s az üzemi-fali újságok, amelyek agitatorikusan használják ki a vonatkozó körletek lokális eseményeit.

elterjedtségének például a hozzájuk tartozó politikai pártok teljesen jelentéktelenek. Ausztriában a legnagyobb példány számban jelennek meg a régi liberális lapok, holott hasonló programu párt Ausztriában nem is létezik. Hitler sem a saját sajtója tette a sajtóban valakivé, hanem a német vidék nacionalista lapocskái; főleg a Hugenberg-tröszt lapjai. Az egyetlen említésre méltó hivatalos Hitlerlap a Völkische Beobachter, a régebbiek és a Berlinben megjelenő Der Angriff az újabbak közül. Ellenére a gunyoson náci-nak nevezett Hitler-hívók millióinak a Völkische Beobachter pl. ma is csak 160—170 ezer példányban jelenik meg s az összes nemzeti szocialista lapok napi példányszáma alig félmillió. De ez nem is fontos. Hitler munkája az uccán és a nép gyűléseken történik.

Hirdetési oszlopokon, falakon, lépcsőházakban, villamos megállóknál, taxistandokon, borbélynál, lámpaoszlopokon, mindenütt piros plakátok. Valamelyiket akaratlanul is észre kell venni. Szenzációs felirások, izgató jelszavak. Aki mindennap lépten-nyomon találkozik Hitler plakátjaival és röpirataival, egyszer előbb-utóbb elmegy ilyen nemzeti szocialista gyűlésre. És tényleg: ha egy kispolgár besodródik egy nemzeti szocialista népgyűlésre — nem csalódik. Olyan jelszavakat és formulákat hall, amik bevésődnek az agyába és elraktározódnak régi rossz tévedései, rossz tudomásai között. A lényegben ugyan igaz, hogy demagógia az, amit hall, de hatott rá — és ez a fontos. „A tömeg szemével kell nézni, — ez a siker tiltka“ — mondja Hitler. Sohasem az igazság a fontos, hanem a siker. S a tudat minden ellenállása nélkül hallgató kispolgár előtt tényleg sikere van.

Saját sajtó nélkül nőtt nagyra a nemzeti szocialista párt Jellemző s a kizárólagos szó-propagandával függ össze, hogy a német nemzeti szocialista mozgalom tulajdonképen minden komolyabb saját-sajtó nélkül nőtt nagyra. A hivatalos pártlapok száma a többi német politikai pártok sajtójához képest viszonylag nagyon alacsony. Hitler propaganda elgondolása ezen a téren is helyesnek bizonyult. Épp az utóbbi évek politikájának alakulása bizonyította be, hogy a tömegek politikai felfogásának alakulására a sajtónak nincsen döntő befolyása. Ellenére az ugynevezett demokrata lapok németországi

A nemzeti szocialista pártszervezet lényegesen különbözik a polgári pártszerve-

Közel 26 milliós veszteséggel zárta le elmúlt üzletévét a gyufa-monopol

Bucuresti-Bukarest, május 5. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Chibriturile S. A., vagyis a román gyufamonopólium kiaknázására, a Kreuger-konzern égisze alatt alakított részvénytársaság most tette közzé mérlegét az 1931 üzletévről. A mérleg — akárcsak az gyufarészvénytársaság vesztesége 1931-ben a mérleg kimutatása szerint 25 millió 473 ezer 760 lej tett, míg az 1930. évi veszteség 20 millió 996 ezer 668 lej volt. A veszteség eszerint 5 millió lejrel növekedett az elmúlt esztendőben. A részvénytársaság a Casa Auto-

noma a Monopolurilor utján eddig 550 millió lej fizetett be az államkasszába, a monopol ellenértéke gyanánt. Mint ismeretes, a Kreuger-konzern ellen rövidesen el fogják rendelni a csődöt. Ez azonban semmiben sem befolyásolja egyelőre a Chibriturile S. A. helyzetét. A gyufatársaság veszteségeitől teljesen független az a 30 millió dolláros kölcsön, amelyet a Kreuger-konzern a monopólium átengedése alkalmával a román államnak folyósított és amelynek kamatait és törlesztéseit az állam eddig pontosan fizette.

A francia szakértők utasítására megkezdtek az adóbehajtási rendszer átszervezését

Egyelőre két regáti megyében próbálják ki a franciák módszereit. Rist és társai nem találják súlyosnak Románia pénzügyi helyzetét

Bucuresti-Bukarest, május 5. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap este a pénzügyminisztériumban újabb értekezlet volt, Charles Rist, Roger Auboin, valamint Argetoianu pénzügyminiszter és Bratescu alminiszter részvételével. Az Aderverul szerint a külföldi szakértők megállapították, hogy Románia pénzügyi helyzete távolról sem olyan rossz (?), mint ahogyan azt egyesek beállítani szeretnék. A pénzügyi válság nem sujtana olyan nagy mértékben az államot, ha nem teljesítették volna bizonyos fizetéseket, amelyekkel a szakértők szerint meg vární lehetett volna. A szakértők számítása szerint az állam pénzügyi apparátusának reorganizálása révén lehető lesz a költségvetési deficitet az év végéig másfélmilliárd lejre leszorítani, ez pedig nem olyan nagy összeg, amely aggodalomra adna okot. Ugyancsak tegnap este határozták el, hogy megkezdik az állam pénzügyi apparátusának reorganizálását abban az értelemben, ahogyan azt a francia szakértők kívánják. Mint ismeretes, Rist és társai azon az állásponton vannak, hogy az állami bevételeket fokozni lehetne, ha az adóbeszedési szolgálat kifogástalanul működne. Egyelőre a falusi adóbeszedési szolgálat újjászervezéséhez látnak és kísérletképpen két regáti megyében: Buzău és Vlasca megékben léptetik élet-eddig.

be a francia adóbehajtási szisztémát. Buzău megyében eddig viszonylag jól működött az adóbehajtás, Vlascaban viszont sok kívánnivalót hagyott maga után. Eddig a falusi adóhivataloknál ugyanazon személyzet végezte a könyvelést és az adó beszedést is. A jövőben a könyvelést külön személyzettel fogja az állam elvégeztetni, hogy a kontrollt eképpen eredményesebbé tegye. A két kísérleti megyében, különböző vidéki központokban 5—5 adóhivatalt állítanak fel, amelyek összpontosítani fogják az illető vidék inkasszóját. A perceptorokat felmentik azon kötelezettségtől, hogy a beinkasszált pénzt személyesen szállítsák be a pénzügyigazgatósághoz, mint ahogyan az eddig történt. Emiatt ugyanis sok időt veszítettek a perceptorok, ami az adóbehajtást késleltette. Ezek az ujjonnan létesített adóhivatalok végzik el az ellenőrzést és könyvelést, a meglévő perceptorok csupán az inkasszót fogják végezni. Ha ez a rendszer bevállik — és ez igen rövid időn belül ki fog derülni — ugy ezt a rendszert kiterjesztik az egész régi királyságra. Ugyancsak elhatározta a pénzügyminiszterium, hogy újjászervezi az erdélyi adóbeszedő hivatalokat is, amelyek a regától eltérő rendszer szerint működtek

SPORT

A Makkabia végső eredményei. Tegnap számunkban közöltük a telavivai olimpia atlétikai versenyek végső eredménylistáját. A versenyek további eredményeit adjuk:

Torna. Férfiak: 1. Gruenberg L. 2. Steinetz L. 3. Felsenfeld Cs. — Nők: 1. Bobek Cs. 2. Fleischer R. 3. Magolis N.

Birkózás. Pehelysúly: 1. Finschuss A. 2. Neumann P. — Bantam: 1. Leisero-wisch Dánia (D). 2. Mizrach E. — Könyű: 1. Kurland D. 2. Gottlieb A. — Közép A: Silberman D. 2. Aronschik P. — Közép B: 1. Birnbaum A. — Nehéz: 1. Hirschl A.

Boxolás. Pehely: 1. Nypussi E. 2. Andrassy L. 3. Ybelt P. — Bantam: 1. Bornstein L. 2. Garbasch L. 3. Tischler P. — Könyű: 1. Birnzwieg L. 2. Levy E. 3. Landmann P. — Kisnehéz: 1. Laub A. 2. Gross L. — Nehéz: 1. Finn L.

Vívás. Tör: 1. Moyal E. 2. Fischer N. 3. Berghof P. — Epée: 1. Moyal E. 2. Schmorak dr. L. 3. Fischer N. — Kard: 1. Moyal E. 2. Stein Jugoszlávia (J). 3. Glowitschower P. — Női tör: 1. Sherer P. 2. Mossar E. 3. Moyal E.

Uszás. 100 m.: 1. Steiner Cs 1:00.8, 2. Szrahman L 1:04.6, 3. Adelson USA 1:07.5. — 400 m.: 1. Craemer USA 5:37.8, 2. Guth A 5:41.2, 3. Polakof L 6:05. — 1500 m.: 1. Guth A 22:56.8, 2. Polakof Cs 24:40, 3. Dreikurs N 24:40.3. — 100 m. hát: 1. Hay Cs 1:13.3, 2. Craemer USA 1:22.8, 3. Goddard P 1:28.9, — 200 m. mell: 1. Wilhelm A 3:05.8, 2. Kohn A 3:09.6, 3. Pollak 3:12.2. — 3x100 m. vegyes staféta: 1. Csehszlovákia 3:47.6, 2. USA 3:52.6, 3. Lengyelország 4:09.1. — 4x200 m.: 1. Csehszlovákia 11:22, 2. Ausztria 11:50.1, 3. Lengyelország. — Mügrás: 1. Duma E 87.74, 2. Francois E 87.67, 3. Leisero-witsch D 68.04. Nők 100 m.: 1. Fritzi Löwy A 1:17.4, 2. Binenfeld A 1:27.8, 3. Mirjam P 1:30.2. — 300 m.: 1. Löwy A 4:36, 2. Bein USA 4:47.5, 3. Binenfeld A — 100 m. hát: 1. Binenfeld A 1:34.8, 2. Bratmann A 1:35.2, 3. Bein USA 1:40.1. — 200 m. mell: 1. Binenfeld A 3:24, 2. Löwy A 3:27.4, 3. Bratmann A 3:56.6. — 4x100 m.: 1. Ausztria, — Vízipóló: 1.

Megalakul a Haggibbor „Hazenna“ szakosztálya. A Haggibbor „Hazenna“ szakosztálya ma este 9 órakor a City-kávéház különtermében alakuló ülést tart. Felkéri a Haggibbor azon hőgyeket, akik már jelentkeztek és jelentkezni akarnak, hogy a ma esti alakuló ülésen, valamint a péntek reggel 6 órakor a városi sporttelepen megtartandó tréningen feltétlenül megjelenjen szíveskedjenek. — Itt megemlítjük, hogy a megalakítandó A és B csapat a f. hó 22-ki Ferenc város-Haggibbor mérkőzés előtt be is fog mutatkozni.

A szigeti Sámson közgyűlése. Szigeti tudósítónk jelenti: Az elmúlt vasárnap tartotta meg a máramarosszigeti Sámson közgyűlést. A közgyűlés a Stein-buffet különtermében zajlott le a szigeti zsidóság nagy érdeklődése mellett. Fischer Ede nyitotta meg a közgyűlést, ismertette az egyesület elmúlt évi működését és a tagoknak elismerését és köszönetét fejezte ki az odaadó munkáért. Fisch Izsák titkári jelentését adta elő és lelkes szavakkal esett el a szűk ségerszerzést, mely a Sámson létrehozta. Perli Bernáth pénztári jelentést adott elő. A jelentés szerint cca 10 ezer lej bevétel volt az elmúlt évben a Sámsonnak, ezzel szemben a kiadások 73 ezer lejt tesznek ki. A jelentések után a közgyűlés megadta a fementvényt a vezetőségnek és megejtették az új választásokat. A Sámson új elnökéül dr. Klein Arthurt választották meg, aki igaz zsidó lelkesedéstől átítatott szégyfoglaló beszédet mondott. Délután a Sámson izgalmas futballmeccs keretében belül között be és 9:1 arányban győzött a nagykárolyi Törökvs fölött.

— A zsidó egyetemi hallgatók figyelmebe. A zsidó Diákmenza vezetősége ez uton értesíti a zsidó egyetemi hallgatókat, hogy a Menza f. hó 6-án, pénteken délben nyílik meg.

Minden adósnak, hitelezőnek nélkülözhetetlen

a Dr. Szeghő fordításában megjelent Agrár konverzió törvény közerthető magyarázatokkal. Ára 60.— lei. Előrefizetve portómentesen küldi Lepage Cluj

KÖZGAZDASÁG

A népszövetség égisze alatt próbálják életre kelteni a faipart és fakereskedelmet

Juniusban összeül Bécsben a középeurópai fatermelő országok konferenciája

Bucuresti-Bukarest, május 5. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A faipar és fakereskedelem válsága az egész világon olyan katasztrófális méreteket öltött, hogy a Népszövetség jónak látta a szakértői konferenciát egybehívni. A konferenciát az elmúlt héten tartották meg Genfben, az importőr és exportőr államok képviselőinek részvételével. Romániát a csernovitz Anhauch báró képviselte. A szakértők elsősorban a nemzetközi faipar helyzetével foglalkoztak és megállapították, hogy a válság javarészt a szovjet konkurencijának tudható be.

H. S. Bron, a szovjet képviselője kijelentette, hogy a szovjet konkurencialis ereje kisebb, mint ahogyan azt hiszik. Ezzel szemben igaz, hogy a fatermelés Orosz országban napról-napra fokozódik. A háború előtt Oroszország fatermelésének körülbelül 21 százalékát exportálta, míg 1929-ben csak a termelés öt százalékát lehetett kivinni. A konferencia elnöke: dr. Schüller megkérdezte a szovjetdelegátust, hogy Oroszország hajlandó volna-e a többi államokkal közreműködni a nemzetközi faipar szanálásán. Bron fentartotta magának a jogot, hogy erre a kérdésre azután válaszoljon, miután látni fogja, hogyan dolgozik a konferencia.

Barbier francia delegátus javaslatára kimondotta a konferencia, hogy nemzetközi fakereskedelmi hivatalt állítanak fel. Elhatározták továbbá, hogy újabb konferencia egybehívását, amelyen a termelés nemzetközi korlátozásának a lehetőségeit fogják megbeszélni. Amíg ez a konferencia összeül, a regionális megegyezések lehetőségeit tanulmányozzák. Így a második szekció Románia, Ausztria, Csehszlovákia, Lengyelország és Jugoszlávia, vagyis Középeurópa export államainak, valamint Olaszország, Franciaország és Németország mint importállamok ügyével foglalkozott. A résztvevők szükségesnek mondták ki azt, hogy egyrészt a termelést korlátozzák, másrészt pedig a kivitel kontingentálásával az import államok szükségleteit racionálisan osszák fel egymás között. A kontingentálásnál az 1925—1931. évek kiviteli átlagot fogja minden egyes országnál alapul venni.

Junius elején újabb konferencia lesz Bécsben, amelyen ezentul nem vesznek részt, csupán a középeurópai fatermelő államok. Valószínű, hogy ezen a konferencián fognak végreles és döntő határozatokat hozni a középeurópai fatermelés és fakereskedelem szabályozását illetően.

Rövid hírek a válságról

A Bata cipőgyár hivatalos lapja közli, hogy az egyes államokban elrendelt beviteli korlátozások következtében a Bata-gyár termelése is nehézségekbe jutott. Ennek következtében csökkentik a cipőgyártást, de a leépített munkásokat nem bocsátják el, hanem vízszabályozásokra, utépítésre és völgyzáró gátak építésére használják fel.

A válságba jutott dessau Junkers-művek további üzemének biztosítására külön társaság alakult. Remélik, hogy a három-ezer munkás és alkalmazott bérösszegét és a nyersanyag beszerzését is biztosítani tudják. Biznak abban is, hogy a német kormány szintén anyagi támogatásban részesíti a vállalatot.

Olaszországban a munkanélküliek száma február végével 1,148.000-re növekedett és ez által rekordmennyiséget ért el. Ez a szám április végével 1,053.000-re szállt le.

A legutolsó statisztikai kimutatások szerint Magyarország állatexportja katasztrófális módon csökkent. Míg 1930-ban 525.280 darab élőállatot exportáltak 187 millió pengő értékben, a kivitel 1931-ben 287.843 darab volt 89 millió pengő összegben. A kivitel különösen Olaszország felé csökkent nagy mértékben.

Németország legnagyobb villanytársasága, a világszerte ismert A. E. G. is válságba jutott. A vállalat részvényei a berlini tőzsdén huszonkét százalék értékcsökkenést szenvedtek az utóbbi hetekben.

Alig van könyv, mely nélkülözhetlenebb lenne, mint egy lexikon. De egy komplett lexikon eddig nehéz ezrekbe került s így csak igen kevesen szerezhették meg maguknak. Ezen a nehézségen segített a Génius könyvkiadó, egykötetes komplett magyar lexikonával. A

GENIUS KIS LEXIKONA

800 képpel, 64 műmelléklettel, 1615 oldalnyi terjedelemben a tudásnak egész tárházát nyújtja s miután egészen új kiadás, az intelligens olvasó megtalálja benne mindazt, amire olvasmányai és a gyakorlati életben szüksége van. S ami a legfontosabb, a „Génius Kis Lexikon“ át mindenki megveheti, mert az olcsó propaganda kiadása füzve csak

180 lej, egészvászonkötésben, dus aranyozással 210 lej
Rendelje meg még ma, mert kevés példány van és elfogy.

Megrendelhető az UJ KELET könyvosztályában

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

A kolozsvári Palesztinahivatal közlésményei. 1. A kolozsvári Palesztinahivatal a június hó folyamán Clujon rendezendő országos bazáron meg fogja mutatni fényképekben, hogy hogyan élnek erdélyi testvéreink Palesztinában, felkérem ezért mindazokat, akiknek Palesztinában lakó rokonaik fényképeket küldtek onnan, amely családjukat, otthonukat, házuakat, foglalkozásukat mutatja, szíveskedjenek azokat a cluji Palesztinahivatal címére (dr. Weisz Fülöp Calea Reg. Ferd. 34) elküldeni, hogy kellő időben sortírozhas-suk és elrendezhessük. A képek hátlapjára kérjük ráírni, hogy kiket mutat a kép, hol és mivel foglalkozik az illető. 2. A legközelebbi hajó folyó hó 18-án indul Konstancából Palesztinába. Vegyes teher és személyhajó menetdíja 8 nap. III. oszt. hajójegy ára 1700 lej. Ezenkívül minden csütörtökön délután indul Konstancából személyszállító hajó Alexandriába, honnan 16 óra alatt fut be a vonat Jaffába. E hajó III. oszt. hajójegy ára 2200 lej, a vasuti jegy ára 900 lej, ez utvonalhöz az egyiptomi vizum is szükséges. 3. Felhívjuk a palesztinai utazások iránt érdeklődőket, hogy kisérik figyelemmel az Uj Kelet szerkesztői üzenetek rovatát, mert mindig e helyen közöljük ez utazásokra vonatkozó tudnivalókat.

Bécs-Berlin-Párizs

— Megjelent dr. N. M. Gelber zsidó történész „A zsidókérdés három békétagyaláson“ című pompás irata —

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyicsoportjának szabadegyetemi előadásai általános feltűnést váltottak ki és a szabadegyetem kulturális munkája iránt egyre szélesebb körű érdeklődés nyilvánul meg. Ez a nagy érdeklődés érlelte meg a helyicsoport vezetőségében azt a határozatot, hogy a Zsidó Szabadegyetem előadásait könyv-alakban is megismertesse a vidéki zsidósággal. A Szabadegyetem előadásai kivétel nélkül magas színvonalon állanak és a mai zsidóság legfontosabb kérdéseit tárgyalják tudományos alapos-sággal. Ugy, hogy azoknak megismerése egyéni érdeke minden zsidónak, aki a zsidósági kulturális kérdéseit és a zsidó kultúra iránt érdeklődik.

A szabadegyetemi előadásokat sorozatos könyvkiadásokban jelenteti meg a Zs. N. Sz. helyicsoportja és az első kiadvány már el is hagyta a sajtót. Az első füzet dr. N. M. Gelber, a kiváló varsói zsidó író és történettudós kiváló előadását tartalmazza. A könyv az utolsó évszázad legfontosabb három békekonferenciájának rendkívül érdekes zsidó vonatkozásait tárja fel. A bécsi és a berlini kongresszuson, valamint a párizsi békekonferencián szerepelt zsidó problémákat és az ezzel kapcsolatos eseményeket ismerteti dr. Gelber előadásában és olyan részleteket tár fel a zsidó nyilvánosság előtt, amelyek eddig teljesen ismeretlenek voltak és a kulisszák rejtekhelyeiből kerültek elő.

Dr. N. M. Gelber tudományos művelével már eddig is nagy értékekkel gazdagította a zsidó irodalmat és egyik legismertebb szaktudosa a zsidó történelemnek és a zsidókérdésnek. A békekonferenciák zsidó vonatkozásairól írt munkája is kiemelkedő helyet foglal el az utóbbi idők történelmi írásai között.

A tetszetős kiállításban megjelent könyv ára mindössze 15 lej. Megrendelhető a Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyicsoportjánál. Cluj, strada Memorandului 4.

Allandóan hanyatlak a világtőzsdék árfolyamszintje. Londonból jelentik: A Kreuger-válság óta allandóan hanyatlak a világtőzsdék árfolyamszintje. A tőzseindex 50 nap alatt 44.7-ről 37.3 százalékra esett.

Olcsó könyvadás

Kistemaerkes Válot előfogat 66 lej
Cocteau A párizsi fit 66 lej
Miki's Jen's: Madárka 66 lej
Szilágyi András: Az új pástor 98 lej
Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában

Egyenesen

Szamosujvár tudósítójától.) borzongató trával indult. A dalt keltett általiozsváron a boeseményei váltoiban tartották. a kolozsvári hámár is olyan tett általános részletei borzalt a kolozsváriét mosujvár mell fedezték fel ezget, melynek szatmári soffólas Journ sarmáldozatú. Az Hentes Gyulán különös kegye haláltól. Az új rere már a dél nére érkeztek községek össze megejtették a vizsgálatát.

A 149-es taxdult el a szatutasai Burger kívül Hock Be masági gazdaszasszirnó volta 45-kor érkezett egész vidéke m tel ezelőtti árviseli magán. az árviz óta n Kérőnél a Szat semmi nem f arra, hogy a f egyenesen a fo

Az autó softinformálódott állapotáról és tőját a nem lét sított sebességzető emelkedés natan bezuhalmos hullámaiba A hajnali óra a hid környékégozó egyik bulszonyi sikoltás lámpással igyek Sikerült a p Gyulánál, aki el a történel

ismé Ganz szaká

Leszó Le

Kapható az talyában, a p vel,

Egyenesen a Szamos vizébe...

A 149-es szatmári taxiautó három utasa Szamosujvár mellett a Szamos vizében pusztult el

Megdöböntő hatósági indolencia okozta a szamosujvári autókatasztrófát. Az országutról egyenesen a folyóba hajtott a szatmári halálautó

Szamosujvár, május 5. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Május hónapja a háborzongató tragédiák hosszú sorozatával indult. A dr. Török Imre halála által keltett általános megdöbbenést Kolozsváron a borzalmas autókatasztrófa eseményei váltották fel, melyek két napon keresztül az egész várost izgalomban tartották. De még el sem temették a kolozsvári halálautó négy áldozatát, már is olyan autókatasztrófa híre keltett általános megdöbbenést, melynek részletei borzalmasságukban talán még a kolozsváriét is felül mulják. A Szamosujvár melletti Kérő község lakói fedezték fel ezt az autószerencsétlenséget, melynek Burger Mayer Márton szatmári soffőr, Hoek Bernát és Merlas Joun sarmasági gazdálkodók estek áldozatul. Az autó negyedik utasa, Hentes Gyuláné kaszirnó, a véletlen különös kegye folytán megmenekült a haláltól. Az újabb autókatasztrófa híre már a délelőtti órákban a helyszíre érkeztek a környező városok és községek összes hatósági vezetői, ahol megajtották a katasztrófa hivatalos vizsgálatát.

A 149-es taxiautó szerdán este indult el a szatmári Fötérről. Az autó utasai Burger Mayer Márton soffőrön kívül Hoek Bernát és Merlas Joun sarmasági gazdászok és Hentes Gyuláné kaszirnó voltak. Az autó éjjel 3 óra 45-kor érkezett el Kérőre. A község és egész vidéke még mindig a néhány héttel ezelőtti árvíz-katasztrófa nyomait viseli magán. A Szamos hidját itt még az árvíz óta nem állították helyre és Kérőnél a Szamos elmosott hidja előtt semmi nem figyelmezteti az utasokat arra, hogy a partról minden jármű egyenesen a folyó vizébe zuhanhat.

Az autó soffőrje, úgy látszik, nem informálódott előre az árvízmosta utak állapotáról és zavartalanul vezette autóját a nem létező hid felé. A kocsi lassított sebességgel haladt a hidhoz vezető emelkedésen és a következő pillanatban bezuhant a nagy mélységű Szamos hullámaiba.

A hajnali órákban még senkisép járt a hid környékén. A Szamos partján dolgozó egyik bulgár kertész azonban aszszonyi sikoltásokra lett figyelmes és lámpással igyekezett a Szamos felé.

Sikerült a partra mentenie Hentes Gyulánét, aki félig ájultan mondotta el a történeteket a bulgár kertésznek.

Ismét kapható:

**Ganz Ábrahámné
Kóser
szakácskönyve**

**Leszállított ára:
Lei 180**

Kapható az UJ KELET könyvosztályában, a pénz előzetes beküldésével, vagy utánvétellel

Hentes Gyuláné, amikor az autó a vízbe zuhant, visszanyerte lélekjelenlétét és

kitörve az autóból, a vízbe vetette magát.

Kezét súlyosan megsebezve jutott ki a súlyos kocsiból és uszott ki a partra.

Hentes Gyuláné háborzongató elbeszélése után a bulgár kertész összecsisztotta a falu lakosságát és értesítette a csendőrszolgálatot a történetekről. Nagy tömeg ember kezdte meg a vízbe zuhant autót mentési munkálatait. A késő reggeli órákban sikerült a mélységből kiemelni a már teljesen elmerült autót.

Amikor a kocsi ajtajait kinyitották, megdöböntő látvány tárult szemek elé. A kocsiban eltorzult arccal, holtan ültek annak utasai.

A helyszínre érkezett hatósági orvosi megállapította, hogy a három ember már órákkal ezelőtt, valószínűleg a katasztrófa bekövetkezésének pillanatában meghalt. Minden jel szerint az autó zuhanása közben, még mielőtt az autó vízbe ért volna, pusztultak el.

Az autót a lakosság segítségével húzták ki a partra és

a dési ügyészség vezetőinek a helyszínen való megjelensége a kocsi három halott utasával állt a Szamos-parton.

A délelőtti órákban jelent meg a bizottság, mely Hentes Gyuláné vallomása alapján márcsak a szomorú eseményt vehette jegyzőkönyvbe. Ugyanakkor azonban megállapítást nyert azt is, hogy

a háborzongató katasztrófa bekövetkezéséért elsősorban, sőt kizárólag a megyei hatóságokat terheli a felelősség. Egyszerűen abszurdum az, hogy egy elmosott hid előtt az országuton közlekedő járműveket semmi nem figyelmezteti a veszélyre. Az ügyészség a legszigorúbb vizsgálatot indította meg a felelősség megállapítására.

A szamosujvári autókatasztrófa két pontban is feltűnő hasonlóságot mutat a kolozsvári halálautó tragédiájával. Mind két helyen kirívó hatósági könnyelműség

13 év alatt 141 minisztere volt Romániának

Ezek közül száz regáti, negyvenegy erdélyi miniszter volt

Cluj-Kolozsvár, május 5. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Patria érdekes kimutatást közöl arról, hogy tizenhárom év alatt, az egyesülés óta, nem kevesebb, mint 141 minisztere volt Nagy-Romániának. Mint-hogy egy kormányban átlag husz miniszter és alminiszter foglal helyet, ez a statisztikai szám arra engedne következtetni, hogy Románia egyszerre hat-hét kormányzó párttal is rendelkezik, amelyek az elmúlt tizenhárom év alatt egymást vált-

tották a kormányon. A 141-es számot még Franciaország sem érte el, ahol a kormányok elég gyakran változnak, a miniszterek azonban rendszerint ugyanazok maradnak.

A 141 volt miniszter és alminiszter között (ide vannak számítva az 1918-19-es tartományi kormányok is) 41 erdélyi szerepel: Bocu Sever, Bontescu Victor, Boila Romulus, Brediceanu Caius, Brediceanu Titus, Braniste Valeriu, Bucsan Constan-

Ne mosasson otthon,

mert egy kiló fehérnemű mosása csak

15

lejbe kerül. Terítkeket és függönyöket rendkívül olcsón mos az

Erzsébet mosóda

CLUJ, Strada Aurel Vlaicu (volt Bánffy-u.) 3. szám.

okozta a szerencsétlenséget. Kolozsváron a pályáór indolenciája, Szamosujváron pedig az utmester, akinek kötelessége lett volna az elmosott hid előtt elzárni a forgalmat. A másik pont: mindkét tragédiánál a különös véletlen az autó egyetlen nőutasát mentette meg a haláltól. A helyszíni vizsgálat után a dési hatóságok értesítették a szatmári rendőrséget az eseményekről. A soffőr és a két gazdálkodó hozzátartozói csütörtök éjszaka jelentették be érkezésüket Szamosujvárra. A holttesteket Szamosujvárra szállították be, ahol azokat a délután folyamán boncolták fel. Az áldozatok temetése pénteken délután fog végbemenni Szamosujváron.

A szovjet is résztvesz a petróleum-világkartell megalakításában

Bizalmas tanácskozások Deterding irányítása mellett

London, május 5. Többször beszámolt már az Uj Kelet a nagy petróleum- és benzinvállalatok részvényeinek árzuhanásáról, különösen pedig a Sir Henry Deterding vezetése alatt álló Royal Dutch és Shell társaságok értékeinek árhanatásáról. Kétségtelen, hogy az automobilizmus érezte meg talán a legjobban a gazdasági világválságot és ennek következtében a benzinfogyasztás a legtöbb országban erősen visszaesett, azonkívül ezek a hatalmas részvénytársaságok sokkal kevesebb olajat adnak el a hajók fűtőanyag-szükségletének ellátására is, miután a kereskedelmi tengerészet is erősen visszaesett, de a legnagyobb baj alkalmasint nem is ezekben keresendő, hanem abban, hogy a világ petróleumtermelésében egyre aggasztóbb tüneteket ölt a túltermelés és így a késhegyig menő harcot folytató nagy olajvállalatok üzeme egyre kevésbé rentabilissá válik.

Az utolsó hetekben a legnagyobb titokban bizalmas tanácskozások indultak meg a mindeddig elkeseredett harcot folytató Royal Dutch-Shell és a Standard Oil Company of New Jersey között a túltermelés megakadályozására és a fogyasztópiacok egyenlő felosztására vonatkozólag. A Sir Henry Deterding vezetése alatt álló angol csoportnak sikerült a gondolat számára megnyernie az Anglo-Persian és a Burmah Oil Company-kat is, úgyhogy a termelés és eladás racionalizálására folytatott bizalmas megbeszélések elejétől kezdve teljes sikerrel kecsegtettek. Az utolsó napokban szenzációs fordulat állott be a tárgyalásokban, amennyiben azokra a Moszkvában megkezdett bizalmas tapo-

gatózásokra, vajjon a szovjetkormány nem kapcsolódna-e be a kérdés megjavításába, a szovjetkormány nem adott olyan eleve visszautasító választ, mint ahogy azt hitték, sőt ellenkezőleg Moszkva kílátásba helyezte, hogy a petróleum világkartell megalakítására folytatott tárgyalásokon hajlandó magát képviseltetni és amennyiben eredményes lenne a kílátás, az orosz petróleumtermelés is bekapcsol-

lódna az angol-amerikai vezetés alatt meg alakítandó világkartellbe.

Az orosz delegátusok már meg is érkeztek a Bremen feldélzetén Newyorkba és így rövidesen eldől, vajjon tényleg megalakul-e ez a gigantikus kartell, amely az egész világ petróleumtermelését fel akarja osztani a nagy petróleumvállalatok között, hogy ezzel megakadályozzák a további árcsökkenéseket.

A nagyváradi Kereskedelmi Csarnok erőteljesen tiltakozik a köztisztasági üzemek monopolizálása ellen

Oradea-Nagyváradi, május 5. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradi Kereskedelmi Csarnok tegnap izgalmas gyűlést tartott, melynek napirendjén a szemétkihordás városi monopolizálásának nagy port felvert kérdése szerepelt. Farkas István elnöki megnyitása után dr. Fried János titkár, volt városi tanácsos ismertette a kérdést. Elmondta, hogy a városi tanács az ő tudta nélkül készítette el a szemétkihordás monopolizálásának tervezetét. Ennek a tervezetnek alapján az interimár bizottság háromszázalékos pótdóval terhelte meg a háztulajdonosokat. A városi könyvelés adataival igazolja, hogy az interimár bizottság 4,600.000 lej költséget irányzott elő a szemétkihordás költségeire, ezzel szemben a köztisztasági üzemek bevételét 10,000.000 lejre akarja fokozni.

Hegedüs Nándor képviselő szólalt ezután fel. Csodálkozását fejezi ki afőlött, hogy a város 4,600.000 lejben állapítja meg a városi köztisztaság költségeit, holott az uccák leirhatatlanul piszkosak és egyáltalában nincsenek karbantartva. Kéri, hogy a város vegye sürgősen revízió alá ezt a határozatot, mely sérelmes és törvényellenes. Határozati javaslatot terjeszt elő, mely követeli az intézkedés felfüggesztését és a sérelem orvoslásáért a kormányhoz fordul. A gyűlés heves viták alát ért véget.

**HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉ
HIRDESSÉN AZ UJ KELETBEN**

**SZTÖI
TEK**

nahivatal közle. Palesztinahivatal ujon rendezendő ja mutatni fény. nek erdélyi test. felkérem ezért lesztinában lakó küldtek onnan, onukat, házukat, sziveskedjenek nahivatal címére Reg. Ferd. 34) 5ben sortirozhas. képek hátlapjá. ket mutat a kép, az illető. 2. A leg- 18-án indul Kon. Vegyes teher és 8 nap. III. oszt. Zsenkivül minden al Konstancából exandriába, hona. vonat Jaffába. y ára 2200 lej, a ez utvonálhoz az cséges. 3. Felhiv. ok híreldekl. yelemmel az Uj ek rovatát, mert ik ez utazásokra

-Párizs

Gelber zsidó törhárom békétárpás irata — mzeti Szövetség tjának szabadalános feltűnést legyetem kulturszélesebb körű neg. Ez a nagy a helyicsoport ározatot, hogy a adásait könyvsse a vidéki zsietem előadásai színvonalon állalegfontosabb kermányos alaposnak megismerémen zsidónak, aki kérdései és a deklódik. lódásokat soron jelenteti meg ortja és az első gyta a sajtót. Az Gelber, a kiváló énettudós kiváló A könyv az utolbb három békedkivül érdekes rja fel. A bécsi on, valamint an szerepelt zsidó zzel kapcsolatos dr. Gelber előzeteket tár fel a t. amelyek eddig oltak és a kuliszrültek elő. dományos művei értékekkel gazalmat és egyik a a zsidó törtérdésnek. A békeatkozásairól irt helyet foglal el mi irásai között. sban megjelent 15 lej. Megreneti Szövetség kónál. Cluj, strada

a világtözsdek mből jelentik: A landóan hanyatplyamszintje. A att 44.7-ről 37.3

vvásár

aldifogat 66 lej
66 lej
66 lej
66 lej
66 lej
66 lej

pásator 66 lej
könyvosztályában

Palesztinai utinapló

Vallomást teszek az Új Keletnek és bocsánatot is kérek tőle. Olyan sokat gondoltam rá az Ereben és minden napon szerfele érdekes eseményt szerettem volna megírni. Egy kicsit kötelességemnek is éreztem, mert a hajón az Új Kelet-jóvoltából utaztam olcsón, de kinek van ideje írni, amikor minden óra új és érdekes. Még apró feljegyzéseimet is lóva, este és korán reggel műveltem, úgy sajnáltam a napnak minden percét. Minden ember mond valami érdekeset és any nyíféle emberrel lehet itt találkozni: len gyel, orosz, bulgár, román, spanyol, francia és szíriai, minden országbeli zsidó, akik mind egyforma szemmel nézik az országot, hogyan fejlődik, hogy lehetne elhelyezkedni. Ez mutatja a legjobban, hogy sehol sincs otthona a zsidónak. Minden országbeli zsidónak egy a bánata és a reménye mindegyiknek Palesztina. A rengeteg látóval mellettem, hallani is kell mindent és ezért nem írtam. De most, hogy hazajöttem és visszavágyom, szívesen írok, hogy átéljem még egyszer a háromhetes ünnepeket. Mert bizony ünnepeztünk, akik ott voltunk, az ünnepe igazi értelmében.

Amint beültünk a suezai csatornánál a harmadosztályú hosszú vagonba, valahogy már rögtön otthon éreztem magam. Az utasok a világ minden tájáról a telaviv mintavására igyekeznek, pillanatok alatt összebarátkoznak az egész társaság, mintha egy család utazna közös családjú útra. Van itt zsidó még Marokkóból is, arcuk barna, fejükön fez, de lélekben éppen úgy reszkétnék az Erec soráért, mint a telavivi zsidók. Ejjel van és lassan elcsendesedik a hangos beszélgetés, amely héberül és jiddisül folyt. Csak éppen a spanyol zsidók nem beszélnek a spanyolon és francián kívül más nyelvet. Azt hiszem, ezen a téren a magyar zsidókhoz hasonlítanak. Végre sok fészkelődés után szürkülő hajnalra ébredünk és már Palesztina földjén is vagyunk. Mintegy parancsszóra emelkedik fel az egész társaság és a Hatikva hangjai tülharsogják a robogó vonat zaját. Mindenki az ablakhoz igyekszik és nézzük a földet, szomjas, vágó szemmel. Apró sárkányhók négyzetű csoportban, egy kiemelkedő nagyobb kupolás mecset, egyetlen fehérre meszelt épület a faluban. Minden kicsi sárkányhó udvara ugyancsak sárból gyurt magas kerítéssel van körülvéve, rajta kapu gondosan bezárva. Ez az arab építési rendszer. Egyiptomban is így láttuk Egy-két palma fa és kész az arab falu. Szántóföldek váltakoznak a pusztá homokbuckákkal, egyszerre csak feltűnik az első narancsos, alacsony, dús, sötétzöld, lombos fáival, bódító, kellemes illat csap felénk és ujjongva üdvözljük az első zsidó kolóniát, ragyogó, fehér házaival. Mintegy ezer méterre esik a vasúti sinektől. föld jeik egészen a töltésig érnek. Az első zsidó földmunkást az Erebből itt látjuk és különös öröm ez minékünk a kora reggelben. Bőséges harmat hull a fákról, amint a munkás a fák között kapujával forgatja a földet. A palesztinai harmatnak óriási jelentősége van a mezőgazdaságban. A hónapokon át tartó szárazságban ez élteti a föld termékeit s most látjuk is a fák levelein és virágain a nagyszemű gyöngyhöz hasonló drága víz cseppeket csillogni a felkelő nap arany-sugaraiban.

Az első vasutállomás Palesztina földjén. Új öröme dobog a szívünk. Kicsiny homlokzatán angol, héber, arab felírás. Új állomások jönnek, már palesztinai emberek is szállnak fel a kocsinkba. Jön az arab kalauz is és kedves jelenet játszódik le. Dr. Fried Ábrahám szigeti ügyvéd csak héberül akar beszélni a kalauzzal és az arab kalauz — beszél héberül. Nehéz megmagyarázni, de nagyon meg voltunk elégedve. Talán van egy kis sovinizmus is ebben, de meglehet bocsátani. Hiszen nekünk, mindig úgy kell beszélünk, ahogy mások akarják és egész emberrel, hogy egyszer mi is úgy szeretnénk beszélni, ahogy akarunk.

Közben Luddba érkezünk és átszállunk a telavivi vonatra. Itt már zsidó a személyzet, a vonat tiszta és rendes, a harmadosztály is. A kalauz sötétkék egyenruhában, fess jelenség. Két kolónista száll fel közénk, az egyiknek karján kosár, kis fűrészel, kerti munkához való, egy közeli kolóniára utazik, a másik a városba jön, világoszürke ruhát és kihajtott apacsinget visel. Éppen szem

ben ül velem és németül is beszél. Kurta pipát tart fogai között és lesem ajkáról a szót. Nagyon jó üzlet a narancsos mondja, az idén különösen az volt. Olyan bőséges volt a termés, hogy egy-egy dunam pardszes (narancsos) 25-30 fontot hozott. Az árak a bő termés ellenére is kedvezőek voltak. Elmondja, hogy Palesztina földje különösen alkalmas a narancstermesre, rendkívül nedvdus és elsőosztályú narancsot termel, amiről később meg is győződünk. Neki hat dunam narancsosa van, egyedül dolgozik benne és nagyon szépen megél feleségével és két gyermekével. Kérdelem tőle, hogy nem

kell-e tartani a túlprodukciónál, mire azt mondja, hogy efelől nyugodtak lehetünk, mert az egész világon nincs sok jó narancstermőföld, ezzel szemben a narancsfogyasztás állandó emelkedést mutat. Örülök, de irigylem is ezt a nyugodt kékszemű embert a kurta pipájával. Neki csak az az egy problémája van, hogyan lehet szebb és jobb narancsot termelni és hidegen hagyja minden túlekedés és hiu ambíció.

Tel-Aviv, a csodaváros, egész különböző gazdasági termékek, de leginkább narancsok láthatók, buja illattal és frissítő derűvel árasztják el a lelkesen figyelő utasokat. Reggel kilenc óra és Tel-Avivba érkezünk.

Tel-Aviv, ac sodaváros, egész különböző fejezet, erről majd a legközelebbi alkalommal. Weinberger Nándorné

SZÍNHÁZ-FILM

Szombaton este kezdi meg erdélyi vendégszereplését a Stramer-társulat

Sighet, máj. 5. E hó 7-én, szombaton este kilenc órakor kezd a maramaros-szigeti Nyári Színházban vendégszereplését a Stramer-társulat. A szimpatikus vendégek iránt nagy érdeklődés mutatkozik és a jegyek jó része már elővételben elfogyott.

A társulat I. Blum „Ich will a Kind“ című háromfelvonásos énekes vígjátékban fog bemutatkozni. A helyzetkomikummal telt darabot mindenütt, ahol Stramerék előadták, ugyszólván végigkacagta a közönség. Nagy szerepe van a darabban a Stramer házaspár mellett, Elsa Rabinovicznak, Kossowsky k. a.-nak és Feldbaumnak. Vasárnap este operettet játszanak, Ch. Rumsinsky „Moische wü Kriechst

Valaki. (Molnár Ferenc legújabb vígjátékának bemutatója a kolozsvári Magyar Színházban.) A szinpad rutin nagymesterét ezúttal elhagyta hagyományos szerecséje és a főlány vonaláról a nehézség sűrűjébe tévedt. A „Valaki“ nélküli régi molnárfrenci csillogást, a szellemkedésnek tetszetős külsőségeit és csupán ötlete az, mely a régi dicsőség nyomait viseli magán. Nincs lendülete, nincs dinamika ennek a darabnak, jöllehet külső kerete most is „előkelő“, finom és választékos. A szélhámos és világi papa kokott-leánya, mint minden kokott — családilevegő és főúri férj után vágják, amit ötletes és érzelmes papája — jóvátétel gyánant — külső rekvizitumok alakjában szállít neki.

A képzeletbeli férj végül is meghal, a boltot felosztják és önagsága egy eleven fiatalemberhez megy feleségül, aki benne a sohasem létezett grófi férj titeltremelőt özvegyét teszti és szereti. Csodálatos história, jó ötlet, a valószínűlenség minden hájjával megkenve. Az egyetlen realitás benne talán a szélhámos papa alakja, akinek józói és elragadó csirkefogósága egy valódi gentlemanre emlékeztet és így minden szimpatiankra érdemes. Van benne valami falstaffi derű és molnárfrenci felületesség, amelynek magasabb foka már rutin és virtuozitás. A többi alakok ellenben mind papirfigurák, viccelapokból kitépott karrikaturák, anélkül, hogy valóban szatirikusok volnának. Maga a mese pedig kénszeredett, fanyar és a régi jó molnárfrenci művek parfümjét nélkülözi. A főlány és ragyogó semmitmondás először bosszulja meg magát ebben a Molnár-darabban, mely talán nagyszerű előadásban még mindig gyenge előadásban ment. Kaszab Anna minden értékes kvalitása mellett sem tudta bele élni magát szerepébe. Fekete Mihály gesztusai, hanghordozása nélkülözték azt a főlányes és gaminek könnyedséget, amelyet a figura megkívánt volna, egyes helyeken szórakoztatónak látszott és a szerepét sem tudta. Tasnády még mindig pathétikus. Legjobb voltak az epizódszereplők: Tompa László, Balázs és Nyerges.

A rendezés sok kívánnivalót hagyott maga után. (s. l.)

A Magyar Színház heti műsora

Pénteken este 9-kor: Vasgyáros. (Nagyon olcsó mozihelyekkel. Jegyek ára 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 207.)

Du“ című háromfelvonásos vidám zenéjátékát. A darab Newyorkban ötszázszor ment egymásután a jiddis színeztet legtehetségesebb operett-színészeivel. A darabban Strameréknek különösen Párizsban volt nagy sikerük. A közönség és kritika egyöntetű véleménye szerint a Stramer-társulat játéka teljesen egyenértékű volt az amerikai előadással. Hétfőn este az „Ej királynője“ című operettet fogják játszani.

Stramerék Szigetről Bányára utaznak, ahol a Városi Színházban fognak vendégszereplni. Május 14-én négy napra terjedő vendégszereplésre jönnek Szatmárra. Utjuk innen Kolozsvárra vezet, ahol május második felében fognak játszani.

Szombaton d. u. 3-kor: Déryné ifjasszony. (Ifjúsági előadás, nagyon olcsó helyekkel. Bevezető előadást tart: Kovács Dezső igazgató. Sorozatszám: 208.)

Szombaton este 9-kor: Hawai rózsája. (Operettudonság először! Világsiker! Ábrahám Pálnak diadalmas, Európa minden világvárosában szenzáció sikert aratott új operettje. Nem nyi Lili, Ihász Aladár, Putnik Bálint, Tompa Béla, Selmezy Mihály, fellépésével. Rendes helyek. Premierérelt 29. sz. Sorozatszám: 209.)

Vasárnap d. e. 11-kor: Nótás kapitány. (Nagyon olcsó matinéhelyekkel. Jegyek ára: 5 személyes páholy 80 lej, minden földszinti jegy ára: 20 lej, minden erkélyes 10 lej. Sorozatszám: 210.)

Vasárnap este 9-kor: Hawai rózsája. (Operettudonság 2-odszor. Napibérlet 28. sz. B. Sorozatszám: 211.) Hétfőn este 9-kor: Hawai rózsája. (Operettudonság 3-adszor. Napibérlet 29. sz. A. Sorozatszám: 212.)

A clujji Román Opera műsora

Péntek, május 6: Lakmé. (Oradea-mare.)

Szombat, május 7: Aida. (Timisoaran.)

Vasárnap, május 8 (délután): Szimfónikus hangverseny. (Timisoaran.)

Vasárnap, május 8 (este): Lakmé. (Timisoaran.)

Hétfő, május 9: Carmen. (Timisoaran.)

Kedd, május 10: Nápasta. (Timisoaran.)

Szerda, május 11: Carmen. (Aradon.)

Csütörtök, május 12: Aida. (Aradon.)

Péntek, május 13: Zsidónó. (Aradon.)

Vasárnap, május 15 (délután): Az eladott menyasszony. (Clujon.)

CORSO-MOZGO MŰSORA

Péntek 3, 5, 7 és 9 órakor:

Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor:

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor:

Nagy szenzációs premier: Merénylet az Orient-Express ellen. A legszenzációsabb németül beszélő bűnügyi film. Fordulatokban gazdag, mindvégig izgalmas. Főszerepben: Charlotte Susa, Fee Maltén és Heinz Könecke. Műsor előtt a legújabb UFA heti híradó.

Szinkör-Mozgó műsora

Péntek 3, 5 és 7 órakor:

Szombat 3, 5 és 7 órakor:

Vasárnap 3, 5 és 7 órakor:

Première. Barátom a házasság közvetítő, kacagatóan mulattató film-operette német nyelven, szenzációs zene, ének és táncszámokkal, 9 felvonásban. A főszerepekben: Siegfried Arno, Lucie Englisch, Dina Gralla és R. Arthur Roberts. Hely-árak: 10, 20 és 30 lej.

RÁDIÓ MŰSOR

Péntek, május 6.

Budapest. 9.15: Hangverseny. 12: Déli harangzó. 12.05: Ungvári Szalay Lajos és cigányzenekarának hangversenye. Közben 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 2.45: Hírek. 4: Orgonahangverseny a szegedi fogadalmi templomból. 5.40: „Goethe városában“. Megyery Ella előadása. 6.10: Uray Margit magyar nótákat zongorázik. 6.40: „A gazdasági kibontakozás és a Budapesti Nemzetközi Vásár.“ 7.10: Az operett fejlődése.

Bukarest. 19.40: Grammfón. 20: Bécsi zenekar gitárnégyesen. 20.45: Niculescu operanékes. 21.05: Táncezen.

Daventry. 21.35: Rádiózenekar hangverseny. 23: Táncezen.

Frankfurt. 17: Szórakoztató zene. Hamburg. 19.55: Haydn: Roland lovag című 3. felv. operája. 22.10: Táncezen.

Kassa. 14.30: Grammfón. 17: Rádiózenekar. Krakkó. 19.30: Grammfón. 22.50: Táncezen.

Leipzig. 19.35: Zongoraverseny. 20: Klasszikus operett részletek. 21.40: Goethe-versek és balladák.

Milano. 19.30: Grammfón. 21: Kamara zene.

Prága. 18.40: Grammfón. 22.20: Cigány zenekar. 21. A Smetana-kar hangversenye.

Riga. 19.05: Szimfónikus hangverseny. Kalinnikov: G.-mol szimfónia. Strauss R.: Kürtverseny. Rózsalovag keringő. 21: H. Weber: Oberon, nyit. 21.35: Szórakoztató zene.

APRÓ HÍRDETÉSEK

Vízvezeték és központi fűtészerező jó bizonyítványokkal állást keres. Megkereséseket kéri a kiadóba leadni.

Előrendű izletes כשר házikoszt, 3 fogásos ebéd 25 lej kihordásra is. Strada F. David 5. Hátul az udvaron.

Ügyvédi — vagy más irodának, lakásnak is kiválóan alkalmas forgalmas, főtérre torkoló utvonalon fekvő — két világos, parkettes és erkélyes szoba olcsó bérért kiadó. Értkezhetni: Dr. Hirsch, Str. Jorga (Jókai ucca) 21.

28 éves izr., intelligens, önálló iparos megismerkedne házasság céljából olyan háziasan nevelt 20-25 éves intelligens urileánnyal, aki lelki gazdagságon kívül hozományal is rendelkezik. Teljes című leveleket diszkréció mellett „Középtermetűek előnyben“ jellegére a kiadóba kér.

Eladó cca 600 hold almacefre fél része ősi, fél apríli darálás. Kifőzhető helyszínen. Materny, Zalau.

Előkelő helyeken bevezett Sadchenek adják le címüket a kiadóba „Parthie“ jellegére.

Férjhez adnánk rokonunkat városban lakó jómódu háztulajdonos 20 éves leányt. Elismert csinos, középtermetű, háziasan nevelt, művelt és jól zongorázik. Megfelelő hozományt vagy önálló üzletet kap. Intelligens zsidó ifjak 24-30 éves korig, iparos, kereskedő, intellektuel, stb. beföldiek, vagy amerikaiak, kiknek némi vagyonuk vagy pozíciójuk van, irjanak bizalommal, teljes címmel részletesen. Leveleket posta címre pontosan kézbesít. Diszkréció biztosítva. Jacob Rosfeld Cluj.

Nagyforgalmu clujji ügyvédi irodámhoz társat keresek. Ajánlatokat „jövő“ jellege alatt a kiadóba kérek.

Keresek különböző iratú üres vagy bu-torozott szobát. Címet a kiadóba kérek.

Zsidó né

Május havában népszámlálás napján zsidóállamban egyen egyes zsidó, s dős és tudatlan eg sékelek fejezték k get. A sékel szim az. A sékel demo juttatja kifejezés nyan vallják mag zeteközségéhez va

Nemcsak a Cí évi tagsági díját többet. A zsidó éle pozitív igenlését. tának erőteljes ki lek száma képezi az életakarataknak, volt olyan para mint éppen ma.

Ma amikor a ga dasági összeroppa méreteket ölt és Palesztina a világ rében is a gazdas ritás egyedülálló nul is Erec Jiszre zsidóinak tekintet

— az egyetlen fia belékapaszkodhat jobb zsidó jövő é a holnap zsidó ge Mert az épülő

A cionizmus k ka álomvilágából termő talajába g gebben, amikor taszták“ légvára építik, sokan ma nak azt a luxust, tatfordítsanak a lonnak és félvöl sékelfizetők mar

azonban, amikor baljósata tragik cionizmus a zsidó ségév emelkedet magát abból a r nek pozitív élet kel szimbolizálja.

Nemzeti fejad lés és az a zsidó, zsidó nép élni ak Ma, amikor a te palesztinai pomp civilizált világ a virágzó Zsidóo tania a zsidó n nak, hogy megé hogy ez a nemz arra a népi reg kétezer éves éle életvirágzás után tott.

— Stockholmba ügyében újabb Londonból jelent távirata szerint talnak ügyészégi menőleg elő kell Toll-koncert és v iratanyagát, hogy hessen azokra a amelyekből a Stockholmban a ben új letartozta

— Meghalt a elmőke. Newcastle meghalt sir Da egyetemi profes Drummond egy soknak, aki hos angol orvostárs Erdemeit hossz az angol lapok.

— Az orthodox tősége elhatároz intézkedésig a templomban szor tartanak Istentis 3 órai kezdettel. Glasner Akiba f baton, délután 5 rescu ucca 13 s ban sorozatos

— Ovaiszból.

HIREK

Zsidó népszámlálás

Május havában beköszöntenek a zsidó népszámlálás napjai. Régen, a hajdani zsidóállamban egy fél sékelt adott minden egyes zsidó, szegény és gazdag, tudós és tudatlan egyaránt és ezek a fél-sékek fejezték ki a zsidó népi egységet. A sékel szimbóluma ma is ugyanaz. A sékel demokratikus intézménye juttatja kifejezésre minden évben: hányan vallják maguknak a zsidó nemzetközösséghez való tartozásukat.

Nemesak a Cionista Világszervezet évi tagsági díját jelenti a sékel. Sokkal többet. A zsidó élet, a zsidó építőmunka pozitív igénylését. A zsidó nép életkarakterének erőteljes kinyilatkozását. A sékel száma képezi a fokmérőjét ennek az életkarakternek, amely talán sohasem volt olyan parancsoló szükségesség, mint éppen ma.

Ma amikor a galuthbeli zsidóság gazdasági összeroppanása egyre ijesztebb méreteket ölt és amikor az épülő zsidó Palesztina a világválság viharzó tengerében is a gazdasági erősség és prosperitás egyedülálló szigete, — akaratlannul is Erec Jisráél felé fordul a világ zsidóinak tekintete. Erec Jisráél felé, — az egyetlen fix pontra, amelybe még belékapaszkodhatunk és amelyre egy jobb zsidó jövő épületét emelhetjük fel a hónap zsidó generáció számára.

Mert az épülő ország már a ma realitása és a hónap biztos záloga.

A cionizmus kilépést már a romantika álomvilágából és az élő realitások termő talajába gyökereződött be. Régebben, amikor még csak egyes „fantaszták” légréva volt a zsidó ország-építés, sokan megengedhették maguknak azt a luxust, hogy egykedvűen háttérfordítsanak a zsidó nemzeti mozgalomnak és félvállról tekintsenek le a sékelfizetők maroknyi táborára. Ma azonban, amikor a hajdani fantaszták bajjólata tragikus valósággá lett és a cionizmus a zsidó élet égető szükségességévé emelkedett, senki se vonhatja ki magát abból a népközösségből, amelynek pozitív életprogramját éppen a sékel szimbolizálja.

Nemzeti fejedő ez az évi hozzájárulás és az a zsidó, aki megtagadja azt, a zsidó nép élni akarását tagadja meg. Ma, amikor a tel-avivi Makkabia és a palesztinai pompás mintavásár az egész civilizált világ figyelmét koncentráltan a virágzó Zsidóországra, meg kell mutatnia a zsidó nép minden egyes fiának, hogy megértette az idők szavát, hogy ez a nemzedék méltó akar lenni arra a népi regenerálódásra, mely a kétezer éves elnyomatás és mellátlan életvirágzás után ma osztályrészül jutott.

— Stockholmban a Kreuger-csalások ügyében újabb letartóztatásokat várnak. Londonból jelentik: Az Evening News távirata szerint a stockholmi táviróhivatalnak ügyészégi utasításra évekre vissza menőleg elő kell terjesztenie a Kreuger & Toll-koncern és vállalatai továbbított táviratanyagát, hogy a vizsgálat fényt deríthessen azokra a pénzügyi diszpozíciókra, amelyekből a visszaélések kiindultak. Stockholmban a Kreuger-csalások ügyében új letartóztatásokat várnak.

— Meghalt az angol orvostársaság elnöke. Newcastle-ből jelentik: Ottan meghalt sir David Drummond orvos-egyetemi professzor 73 éves korában. Drummond egyike volt az angol orvosoknak, aki hosszú időn át viselte az angol orvostársaság elnöki tiszttségét. Erdemeit hosszú cikkeiben méltatják az angol lapok.

— Az orthodox izraelita hitközség vezetősége elhatározta, hogy ezentul további intézkedésig a Str. Paris ucai nagytemplomban szombatoként csak egyszer tartanak Istentiszteletet és pedig reggel 8 órai kezdettel. Egyben közli, hogy főt. Glasner Akiba főrabbi ur minden szombaton, délután 5 órakor a Str. T. Vladimirescu uca 13 sz. a. Sászechevra imaházban sorozatos előadást tart a Pirké Ovaiszból.

Márciusban 1355 zsidó vándorolt be Palesztinába, ezek közül pedig 1086 turista utólagos letelepedési engedélyt kapott

Jeruzsálem, május 5. A legújabb bevándorlási statisztika szerint március havában 1538 egyén vándorolt be Palesztinába, ezek közül 1355 zsidó. Ugyanebben a hónapban 136 egyén hagyta el az országot, köztük 51 zsidó. A márciusban bevándorolt zsidók közül 1086 turista volt, akik az országba bevándorlásuk után utólagosan engedélyt akptak az országban való letelepedésre. Általában az utóbbi

hónapokban nagy mértékben növekedett a zsidó bevándorlás, függetlenül a Makkabiára és a mintavásárra érkezett zsidó vendégektől, akik nem tekinthetők bevándorlóknak, április havában a márciusinál is nagyobb méretű volt a zsidó bevándorlók száma. Májusra is nagy bevándorlás várható. Ezenkívül a kétezer chaluc-cifikát is nagy mértékben fogja emelni a bevándorlást.

Macdonald jobbszemén is sikeres operációt hajtottak végre

Az oroszok optimisztikusan nyilatkoztak a műtét eredményéről

London, május 5. Macdonald tegnap a minisztertanács ülésén elnökölt, majd este tíz órakor bevonult a szanatóriumba. A miniszterelnök 5—6 hétig pihenni fog. Ez idő alatt a miniszterelnöki teendőket Baldwin látja el. Újabb jelentés szerint Macdonald jobbszemén az operációt végre hajtották. Orvosai meg vannak győződve arról, hogy látása a műtét után megfelelő

gondozás és kezelés mellett az évek hosszú sora alatt sem fog panaszra okot adni. Remény van arra, hogy a miniszterelnök néhány heti pihenő után annyira munkaképes lesz, hogy Lausanneba elutazhat a jövátelteli konferenciára, de e hónapban májusban nem fog részt vehetni a leszerelési tárgyalásokon.

— Incidensektől mentesen zajlottak le a választások a Memel vidéken. Berlinből jelentik: A Memel vidéken nagyobb incidensektől mentesen zajlottak le a választások. A szavazásban részvétel igen erős, 97 százalékos volt. Az eredmények még nem ismeretesek.

— Orvosi hír. Dr. Herskovits I. röntgen-szakorvos, kórházi főorvos, speciális Röntgenintézetét, a sugárgyógyászat egyéb eszközeivel (Quarz, Sollux, stb.) is kibővítve Str. Jorga, volt Jókai uca 21 szám alá helyezte át.

— Katasztrófális árvizek Izmail megyében. Bukarestből jelentik: A Duna elhagyta medrét és Izmail megyében mintegy 20.000 hold területen kiöntött. Az egész Duna-delta víz alatt áll. Több katasztrófa által fenyegetett falut ki kellett üríteni. A kár többmillió lejre rug. Ugyancsak nagy pusztításokat végzett az árvíz Tulcea megyében és Dél-Beszarábiában is.

— Képtáviró összeköttetést létesítettek Németország és Észak-Amerika között. Berlinből jelentik: Ezen a héten megindult a közvetlen képtáviró összeköttetés a német birodalom és az Egyesült Államok között. Áttevésre szánt megbízásokat minden német postahivatal elfogad. — Meg van határozva, hogy az átteendő kép legfeljebb 13 cm. széles, 18 cm. magas lehet. Minden négyzetcentiméter áttétele 1.65 aranyárnyékba kerül. Eddig az Amerika és Németország közötti összeköttetést az angol képtáviró állomás közvetítette. A most megindult közvetlen összeköttetés szintén minden tekintetben megfelel a kívánalmaknak.

— Orvosi hír. Dr. Weinberger Zsigmond ortopéd szakorvos, zsidó kórházi konziliárius főorvos, rendelőjét áthelyezte Str. Elisabeta (Erzsébet ut) 8 alá. Rendel 12—1-ig és 4—6-ig. Telefon 6—18.

— A konverziós törvény hiteles német fordítása kapható az Uj Kelet könyv-osztályában. Ára 40 lej.

— Nagyarányu malária-járvány pusztít a délafrikai Natalban. Londonból jelentik: A délafrikai Natal tartomány Mon-goma és Eshomo kerületeiben a bennszü-
lötték között nagyarányu malária-járvány pusztít. A halálos áldozatok száma néhány hét alatt elérte a kétezeröttszázat. A kinékeszletek teljesen kifogytak a járványterületen.

— Törökország pénz helyett szőnyeget ajánl fel a külföldi exportcégeknek. Londonból jelentik: Törökország a nélkülözhetetlen külföldi árukért pénz helyett szőnyeget ajánl fel a külföldi exportcégeknek. Kávéért és cukorért hajlandók török dohányt adni cserébe.

— Németországban a deviza-kihágás kísérletét is bűncselekménnyé proklamálták. Berlinből jelentik: A deviza-kihágás kísérletét is büntetendő cselekménnyé proklamálták. Az értékek, amelyekre a bűncselekmény vonatkozik, a kincstár javára elkobozhatók akkor is, ha sem a tettes, sem tettestárs tulajdonát nem képezik, hanem harmadik személy tulajdonai. Megszigorították az értékpapírok csempészésének megakadályozására hivatott rendszabályokat is.

— Értesítés. Ügyfeleimnek szives tudomására hozom, hogy irodámat Cal. Reg. Ferdinand 59 szám alól Str. Baritiu 7 sz. alá helyeztem át. Lázár Henrik fatermelő.

— Május elseje Palesztinában, Palesztinában teljes nyugalomban, a legcsekélyebb rendzavarás nélkül zajlott le május elseje. A zsidó munkásság munkaszünetet tartott ezen a napon és nagy szabású ünnepek keretében ülte meg a munkásünnepet. A városokban az arab munkások százai vettek részt a május elsejei ünnepeken. Haifában pedig az arab munkásvezérek beszédekét is tartottak. Különösen Tel-Avivban voltak rendkívül impozánsak a május elsejei ünnepek, amelyeknek keretében Dávid Pinski, az amerikai zsidó író is, nagy beszédet tartott. A palesztinai munkásság üdvözlő táviratokat meszeltett a szocialista internacionáléhoz.

— Földlökések Délafrikaiországban. Prágából jelentik: Toulon környékén a vasárnapról hétfőre virradóra éjjeli hosszabban tartó morajlás után több földlökést éreztek. A lökések olyan erősek voltak, hogy a lakosság fölébredt álmából. Marseille-ben éjjel 3 és 4 óra között szintén több földlökést éreztek. A rengés központja Marseille-től 100 kilométernyire északkeletre, Orange-nál volt. Különös károkat a földlökések nem okoztak. Provence-ban szintén érezték a lökéseket, de enyhébben.

NAPRÓL NAPRA

A londoni állatkertben három pingvin kikelt a repülőgépen érkezett tojásból, 17 tojás még a keltető gépben van. A tojásokat hetekkel ezelőtt 8000 mérföld távolságról a Délafrikához közel eső Guano-szigetéről hozták repülőgépen Angliába, hogy megkíséreljék az állatkert pingvinállományának felfrisítését.

A kínai kormány nagyenergiájú rádió-állomás építését határozta el, amelynek szikratáviró utján meg kell kapnia az összeköttetést az összes fontosabb külföldi állomásokkal.

Az angol posta a telefon népszerűsítése érdekében telefonboltokat fog fenntartani, ahol új előfizetők megrendelhetik telefonállomásaikat, készülékeket és berendezéseket válogathatnak ki, a régi előfizetők pedig kívánságaikat és panaszait közölhetik.

Sanghaitól nyugatra a Fox filmhirdető az ötödik kínai hadseregnél harckat rendelt meg. Az álluldozatot a táviratok valódi harcra állították be, s interpellációk is hangzottak el miatta az angol alsóházban. Csak ezután nyert hiteltérdepülő megállapítást, hogy filmfelvétel számára harcoltak a kínai katonák.

Bostonban egy állatszeliidőt és szelidített oroszlanját a rádió mikrofonja elé állították, hogy az állat hangját közvetítsék a rádióhallgatóknak. Az oroszlan a Stúdióban megvadult s ide-odaugrás közben tört-zuzott maga körül. Két embert az üvegszilánkok súlyosan megsebesítettek. A szelidítőnek végre sikerült ismét akaratauralma alá hajtani a vadállatot. A rádióhallgatók legtöbbször nem is tudta, hogy a pánikhangulat és a hatalmas robajok nem előre megrendezett dolgok voltak.

Hollywoodi jelentés szerint a Paramount 100 ezer dolláros kártérítési pert akar indítani Sternberg rendező ellen. A békéltető tárgyalások a vállalat vezetősége és Marlene Dietrich között még folynak. Valószínűnek tartják, hogy úgy Sternberg, mint a sztár vissza fognak térni Németországba s ott fognak filmeket készíteni.

VIDÁM SABOK

Egy katonát oktat a feljebbvalója, hogyan viselkedjen az őrjáratnál.
— Mit csinálsz, ha jön az ellenség?
— Helyből lelövöm.
— Te barom te! Hogy lőnél le helyből egy egész századot? Riadót fujsz és visszavonulsz...
— Jelentem alászn: riadót fuvok és visszavonulok.
— Mit csinálsz, ha látod, hogy egy borju közelodik az ellenség felől?
— Helyből lelövöm.
— Már miért lőnél le helyből azt a szegény borjut? Megfogod a szarvánál fogva és elviszed az ezredhez.
— Jelentem alászn: megfogom a szarvánál és elviszem az ezredhez.
— Hát mit csinálsz, ha engem látsz közelodni?
— Helyből lelövöm.
— Te állat. Már miért lőnél le helyből?
— Jelentem alászn: riadót fuvok és visszavonulok.
— Te istentelen marha te, már miért fujsz riadót és miért vonulsz vissza?
— Jelentem alászn: megfogom a szarvánál és elcipelem az ezredhez...

„VICTORIA dIN BERLIN” Általános Biztosító Rt.

Alapítási év: 1853.

Alaptőke: 120 millió lej.

Tartalékok: 17 milliárd lej

Életbiztosítási állomány: 50 milliárd lej

A clujl vezérképvislet új helyiségei:

Cluj, Piata Cuza Voda 5. szám
A Kereskedelmi és Iparkamara új palotájában

Az idei Miskolc regény pályázat nyertese

a Földes Jolán: Mária jól érett c. regénye 264 oldal 117.— lei Lepagenál Kolozsvár, postán utánvétellel, portómentesen. Kérje az új könyvek jegyzékét Lepagetől.

da Baron L. Pop (vo
Telefon: 9-77. Előfiz
vonta 110, negyedé
600, egészévre 1200
havonta 1, negyedév
egészévre 10 dollár
értékű valuta. Hírde
szerint. Az „UJ KELE
bánsági zsidóság eg
Cikkeink utánnyma
rás megjelölésével

Vladivosztokba vagy nem Vlad

Az első pillanatban
fel az összefüggés a Sz
bonavásárlása és a le
cia között.

Pedig ez az összefü

A Szovjet 50 ezer to
rult prompt szállítá
dén, Diplomáciai körök
ják: Vladivosztokba
Szovjet az 50 ezer tonna

Ha Vladivosztokba s
a mandzsuri határsz
nai koncentráció céljai

A feszült nemzetköz
most izgatottan várják
vagy nem Vladivosztok

Érdekes, hogy az el
kérdés ötlött a diplom
Vladivosztok, vagy nem V

Pedig kiderülhet, hogy
is katonai célokra rend
a munkásokonjárak száma

De a nemzetközi vilá
latban ez a kérdés
Vladivosztok, vagy nem

A leszerelési konfere
ezen természetesnek t
nagy hatalom bármin
haditervekre következte

Valahogy benne van
boru, vagy nem háboru
Vladivosztokba, vagy
tokba?..

Megkötötték

A kínai-japán fegyversz
Nagy esemény, még si
oka az emberiségnek
gyen ragadtatva töle.

egyezmény szerint a ja
rúbbra is Kína terül
csak valamivel távol
Sanghaj közelébe,

Japán nem üzent ha
Kína sem Japánnak. H
tek egymásnak háboru
Kína szerint a japán c
teresszivalójuk nincsen
ennek ellenére a Kína
fegyverszüneti egyezm
azi japán csapatoknak
való tartózkodását, ug
tursának nevezhető t

Mindenesetre példa
példes történetében. M
olt nyílt hadállapot.
kötöttségéről. Egy olya
egyezmény pedig, mely
es csapatoknak tartoz
egy idegen országban:
állapot elismerésén
telenti.

Valami ravaszság, v
ondorlat húzódik teh
szerszüneti egyezmény
ez az egyezmény, h
mint Kína csak időt
hogy majd megfelelőbb
előbb körülmények kö
másnak rontsanak. Epp
szerszüneti egyezmény
világban szemponjtá
ebb okot szolgáltatja
omaták megkoszorúzza
keke olajágával.

Nincs a teremtés
csak 0:

Ingebert Ebert, Kret
ven át volt barátinje
Tizenhét éven át
szaki szökecsig az ő
t, azzal az önzetlen
ez egy pár százezer
megajándékozzák vele
szonnyal megajándéko
foféji Nagyrur“.

Ingebert tizenhét év

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó K
nyomása Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L.
Pop (v. Brassai u.) 19. szám. Telefon 6-7

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó K
nyomása Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L.
Pop (v. Brassai u.) 19. szám. Telefon 6-7

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó K
nyomása Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L.
Pop (v. Brassai u.) 19. szám. Telefon 6-7

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó K
nyomása Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L.
Pop (v. Brassai u.) 19. szám. Telefon 6-7

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó K
nyomása Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L.
Pop (v. Brassai u.) 19. szám. Telefon 6-7

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó K
nyomása Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L.
Pop (v. Brassai u.) 19. szám. Telefon 6-7

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó K
nyomása Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L.
Pop (v. Brassai u.) 19. szám. Telefon 6-7

UJ KELET Legújabb hírek

35 százalékkal akarják redukálni a dollár árfolyamát

Infláció előtt áll Amerika?

A képviselőház törvényjavaslatot szavazott meg, amely 35 százalékkal kívánja redukálni a dollár árfolyamát. — Owen Young elkerülhetetlennek tartja az inflációt. Két-százmillió dollár értékű kincstárjegy kibocsátását sürgetik amerikai gazdasági körök

Az egész világ kénytelen volna letérni az aranystandardról, ha a törvényt életbe léptetik

Newyork, május 5. Az Egyesült Államok képviselőháza olyan határozatot fogadott el, amely igazolni látszik azokat a verziókat, amelyek az inflációs tendenciákról és az aranystandardról való részleges letéréséről szövegezték. A képviselőház elfogadta a Goldborougs-Flechtcher tervet, amely kimondja, hogy a dollárt az 1926-os árfolyamon kell stabilizálni. A szavazás alkalmával 290-en a terv mellett foglaltak állást, 60 ellenszavazattal szemben.

Amennyiben ezt a törvénytervezetet a szenátus is elfogadná és Hoover elnök szankcionálná, úgy ez nemcsak az Egyesült Államok, hanem az egész világ gazdasági fordulalmait is jelentené.

A gyakorlatban ugyanis ez a törvény azt jelenti, hogy a dollár árfolyamát 35 százalékkal csökkenteni, az árakat pedig 35 százalékkal emelni kellene, hogy az 1926-os árnívó ismét elérhető legyen. Nyilvánvaló, hogy a dollár vásárló erejének így nagyértékű leértékelése lehetetlenné tenné a dollár aranyparitásának fentartását. Ennek következményei volnának a rövidlejáratu hittelek visszavonásai, különösen ami a francia hitelekkel illeti. Ugyancsak elkerülhetetlenül bekövetkezne a tőke menekülése, mielőtt még az intézkedés által a külföldön keletkező pánik a pénz árfolyamára és értékére visszahatna. Az amerikai export megbénulna, ezzel szemben az import megnövekedne, ha csak mesterségesen meg nem akadályozná azt Amerika.

Nyilvánvaló tehát, hogy a törvényjavaslat keresztül vitele maga után vonná az egész világon az aranystandardról való letérést. A tegnapi tőzsdén már érezhető is volt a törvényjavaslat megszavazásának hatása. A dollár árfolyama a többi devizákkal szemben csökkent. A legújabb newyorki táviratok viszont arról számolnak be, hogy

Hoover elnök valószínűleg élni fog vétő jogával és megakadályozza a törvény életbeléptetését, miután elene van úgy az inflációnak, mint a dollár árfolyama mesterséges le-szorításának.

A tőzsde hangulatát mindenesetre kedvezőtlenül befolyásolja az is, hogy Amerika költségvetési deficitje a folyó év első negyedére 2 milliárd 336 millió dollárt tesz ki, míg az elmúlt év megfelelő periódusában a deficit csupán 886 millió dollárt tett ki. Az amerikai válságot különösképpen jellemzi az, hogy jövedelmi adóból az első negyedévben mindössze 6 millió dollár folyt be. Érdekes, hogy a képviselőház ezen aggasztó helyzet ellenére sem fogadta el Hoover megtakarítási programját, amely 200 millió dolláros megtakarítást jelentett volna. Ellenkezőleg, a kiadásokat 165 millió dollárral felemelték.

London, május 5. Amerikában sürgetik 2000 millió dollár értékű kincstárjegy kibocsátását, amelynek negyed részét nagyarányú közmunkákra, a többi a nehézségekkel küzdő amerikai tag államok és városok kölcsönök útján történő megsegítésére kívánnak felhasználni. Gazdasági intéző-körök biznak

abban, hogy az infláció, amelyet a kibocsátás elő fog idézni, megfogja állítani az árzuhanást és munkaalkalmakat fog teremteni.

Hir szerint Owen Young, a Young-terv megalkotója elkerülhetetlennek tartja ezt a megoldási módot, míg Hoover ellene van.

Ezzel egyidejűleg a lapok azt a hírt közlik, hogy Amerikában is megszakitják a szigorú kapcsolatot az eddigi aranyértékekkel, hogy a deflációnak véget vessenek s könnyítsenek a gazda-

sági életben. Ez a jegybankok új bankjegykibocsátása révén lesz elérhető.

A bankjegykibocsátás javaslata a napokban kerül a szenátus elé.

Ugy tudják, hogy a dollárt az 1921-1929-es érték közeparányosan fogják stabilizálni, vagyis értékének 35 százalékát veszti el.

A Newyork Times szerint az amerikai költségvetésnek még akkor is lesz 160 millió dolláros deficitje, ha a háborus adósságok címén a költségvetésbe beállított követelések be is folynak.

Kisenevben ülésezik a román-országi vegyesbizottság

Bucuresti-Bukarest, május 5. Tegnap reggel kezdte meg az orosz-román vegyes bizottság a szokásos tanácskozásokat, amelyeket negyedévenként tartanak a határmenti incidensek és konfliktusok ügyében. A delegációk a Dnyeszter part-

ján találkoztak és onnan a román delegáció fejének, Ilescu ezredesnek vezetésével Kisenevbe utaztak, ahol a tárgyalások ezuttal folynak. Mindkét delegáció 3-3 tagból áll. A vegyesbizottság holnap fejezi be tanácskozásait.

A lej egyre jobban vándorol külföldre

Bucuresti-Bukarest, május 5. A Vii-torul megállapítja, hogy a lej egyre jobban vándorol az utóbbi időben külföldre. A lap szerint a készpénzzel rendelkező tőkés dollárt vagy francia frankot vásárolnak és nagymértékben fellendült az arany vásárlás is. A Nem-

zeti Banknál sokkal nagyobb a kereslet külföldi pénznemek iránt, mint amekkora a kínálat. A lap a kormány erőteljes intézkedéseit sürgeti a gazdasági és pénzügyi életre káros folyamat megakadályozására.

Jorga kérel a tanítókat, hogy éhezzenek nyugodtan és ne sztrájkoljanak

Bucuresti-Bukarest, május 5. „Neamul Romănesc“ cikket közöl a tanítókhöz. A cikk rámutat arra, hogy az ország vezetői tisztában vannak a tanítás nagy nélkülözéseivel és minden törekvésük oda irányul, hogy a nemzet napszámosságainak során enyhítsenek. Ha az államkincstár helyzete átmenetileg olyan, hogy a fizetéseket nem tudják pontosan kifizetni és több olyan hátralekötés van, a tanítóknak nem szabad elvesztenie türelmét és bizalmát, hogy ez a helyzet rövidesen javulni fog. Miután olyan hírek érkeznek,

hogy néhány helyen a tanítók mozgalmat indítottak, hogy fizetésüket a tanítás esetleges szabotálása vagy beszüntetése révén kiereszkolják, figyelmeztet a kormánylap, hogy nem volna méltó az ország tanítói karához az ilyen eszközöknek még csak említése is és nem hiszi, hogy egy iskola év eredményeit ilyen mozgalmal veszélyeztetni volnának hajlandók. Mihelyt a viszonyok megengedik, elsősorban a szükségét szenvedő tanítóságra lesz gondja a kormánynak.

Elnöki szükségrendelettel a birodalmi belügyminiszter ellenőrzése alá rendelték a német pártok védőszervezeteit

Rendelettel léptetik életbe a 40 órás munkahetet Németországban

Berlin, május 5. Elnöki szükségrendelet a birodalmi belügyminiszter ellenőrzése alá utalja a politikai pártok védőszervezeteinek működését. Az alul-kulatok kötelesek alapszabályaikat előterjeszteni s a belügyminisztérium által kívánt esetleges módosításokat az alapszabályokon keresztül vinni. Az elnök egy másik szükségrendeletével azonnali hatállyal feloszlatja a kommunisták ateista szervezeteit, köztük a nemzet-

közi priletárszabaddgondokodó egyesületet.

Egyidejűleg a Daily Express távirata szerint a német birodalmi közmunkaügyi minisztériumban rendeltetve készült, amely az egész birodalom területén kötelezővé akarja tenni a heti 40 órás munkaidőt.

Valószínű, hogy az erre vonatkozó szükségrendelet a napokban meg fog jelenni.

Véresre verték egy bukovinai faluban az adószedőt

Bucuresti-Bukarest, május 5. Csernovitzból jelentik, hogy Verenceanca községben a falusiak súlyosan megverték az adószedőt. Csendőrség állította helyre a rendet és többeket letartóztatott. Az Ordinea Noua szerint a falusi lakosság hangulata mindenütt izgatott és ezt az izgatottságot a szélsőséges elemek egyre növekvő propaganda-jának lehet tulajdonítani.

Csődöt mondott az ellenzéki pártok kormánybuktató akciója

Bucuresti-Bukarest, május 5. A Miscarea helyzetképet ad a politikai pártok magatartásáról. A liberális párt nagy garral hirdetett kormánybuktató akciója sehol sem látható, ellenkezőleg táviratilag üdvözölte a párt Argetoianu-t a konverziós törvény megszavazása alkalmából. A többi pártok sem nagyon mozogódnak. Mihalache és Madgearu külföldön töltik az időt, Averescu is Aquiban üdül, Goga sem keresett még érintkezést a tömegekkel.

Bukovinában elfogtak egy háromtagú rablóbandát

Bucuresti-Bukarest, május 5. A Csernovitz közelében levő Sipanici községben az utóbbi időben egyre sűrűsödtek a rablótámadások. A csendőrök megindították a nyomozást és sikerült is egy 3 tagból álló bandának nyomára jutniok. Iga-zalásra szólították fel a parasztruhás rablókat, akik azonban vonakodtak megállani és tüzetni kezdtek a csendőrökre. Hosszabb ideig tartó tüzharc keletkezett, melynek során az egyik banditát csendőrgolyó találta, míg a másik kettő elmenekült. A lelőtt rablóról, aki kórházba szállítása közben meghalt, kiderült, hogy nem más, mint Tasciuc, a hírhedt rablóvezér, aki 10 éves fogság után nemrég szabadult ki a börtönből.

Megszökött a hitelezők elől két tekintélyes kisenevi kereskedő

Kisenev, május 5. Kisenevben nagy izgalmat kelt, hogy két jönevű nagykereskedő: a Ierevetchi fivérek, eltűntek a városból. Többmillió lej adósságot hagytak hátra. Valószínűnek tartják, hogy Lengyelország felé vették útjukat és ezért a kisenevi hatóságok értesíteték a lengyel határállomásokat az eltűnéséről.

Romániában nem lehet szó inflációról

Bucuresti-Bukarest, május 5. Bukarestben nagy érdeklődéssel tárgyalják azt az előadást, amelyet Corceanu Andrei, a költségvetés ismert előadója, Argetoianu egyik benső hite tartott a rádióban. Corceanu hangsúlyozta, hogy sem inflációról, sem a külföldi kölcsönök szelvényi fizetésének megszüntetéséről beszél ni sem lehet. Romániának teljesítenie kell és teljesíteni is fogja a külfölddel szemben vállalt kötelezettségeit, mert legnagyobb érdeke, hogy hitelét és ennek nyomán barátait megtartsa.

Az Uj Kelet könyvosztályának könyv-ujdonságai

Aisberg: Most már értem a rádiót. Múltaságos bevezetés a rádiótechnikába. 245 ábrával és képpel 78 lej. Balla Borisz: Niczky növendék 135 lej. Dreiser: Amerikai tragédia. A pénz. és szerelem-szár amerikai fiatalóság tragédiája. 3 kötet 234 lej. Oswald Spengler: Gép és ember. Egy új életfilozófia gondolatai 72 lej. Vassó Adolf: Szabadalmi törvény 50 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában utánvétellel vagy az összeg és portó-költség előzetes beküldése mellett (postabélyegben is.)

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó K. nyomása Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop (v. Brassai u.) 19. szám. Telefon 6-7